माहितीच्या अधिकारा संदर्भात केंद्र शासनाच्या प्रस्तावित अधिनियमातील तरतुदीनुसार पूर्व तयारी करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक, क्रमांक : केमाअ-२००५/प्र.क्र.१९०/०५/५,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : १८/०६/२००५

परिपत्रक

माहितीच्या अधिकारासंदर्भात केंद्रशासनाने संसदेत सादर केलेल्या विधेयकास दिनांक ११ मे २००५ रोजी लोकसभेने व दिनांक १२ मे २००५ रोजी राज्यसभेने मान्यता दिली असून या विधेयकास मा. राष्ट्रपती यांची अनुसंमती मिळण्यासाठी केंद्रशासनाने आवश्यक तो प्रस्ताव माननीय राष्ट्रपती महोदयांकडे सादर केलेला आहे. सदरहू प्रस्तावित विधेयकास मा. राष्ट्रपती महोदयांची अनुसंमती मिळाल्यानंतर त्याचे अधिनियमात रुपांतर होऊन हा अधिनियम देशात सर्वत्र लागू होईल या प्रस्तावित अधिनियतील तरतुदीनुसार हा अधिनियम लागू झाल्यानंतर काही बाबींवर १२० दिवसांच्या कालावधीत कार्यवाही पूर्ण करावयाची आहे. केंद्रशासनाच्या सोबत जोडलेल्या दिनांक २६ मे २००५ च्या पत्रातील सूचनेनुसार पुढील बाबींवर विहित कालावधीत कार्यवाही होणे बंधनकारक ठरविण्यात आलेले आहे :-

१) प्रस्तावित अधिनियमातील कलम ४ (१) (ब) नुसार कार्यवाही करुन विविध प्रकारचे <u>१७ मॅन्युअल्स प्रसिध्द</u> करणे. (कायद्याच्या मसुद्यात मॅन्यअल्स असा उल्लेख आढळत नाही).
२) "शासकीय माहिती अधिकारी " व "सहायक शासकीय माहिती अधिकारी " पदनिर्देशित करणे.
३) "अपिलीय प्राधिकारी" पदनिर्देशित करणे.
४) राज्य माहिती आयोगाची स्थापना करणे.
५) राज्य शासनाच्या ज्या अधिनियम, नियम, सूचना, इ. मधील तरतुदी केंद्रशासनाच्या प्रस्तावित अधिनियमातील तरतुदींशी विसंगत आहेत त्या नियम, अधिनियम, सूचनांमध्ये सुधारणा करणे.
६) राज्याच्या गुप्तचर व सुरक्षा संघटनाना या अधिनियमातून वगळणे.
७) या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याकरिता नियम तयार करणे.
८) या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीकरिता अंतर्गत कार्यवाहीची पध्दत विहित करणे.
९) राज्य माहिती आयोगाचा वार्षिक अहवाल सादर करणे.

२. त्यासंदर्भात केंद्र शासनाकडून पाठविण्यात आलेल्या दिनांक २६ मे २००५ च्या पत्राच्या अनुषंगाने करावयाच्या कार्यवाहीची प्राथमिक रूपरेषा निश्चित करण्यासाठी मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.१४.६.२००५ रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती. या बैठकीत झालेल्या चर्चेत ठरल्यानुसार उपरोक्त ९ बाबींपैकी क्रमांक ४,६,७ व ९ वरील बाबींचा विचार सामान्य प्रशासन विभागाकडून स्वतंत्रपणे करण्यात येईल.

३. बाब क्रमांक १ मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या विविध प्रकारच्या १७ मॅन्युअल संदर्भात असे आढळून आले आहे की, अधिनियमात "मॅन्युअल्स" असा विशिष्ट उल्लेख करण्यात आलेला नाही. तथापि, केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या पत्रातील सूचनांनुसार य १७ मुद्यांबाबतची आवश्यक ती कार्यवाही पूर्ण करुन सदरची मॅन्युअलस केंद्र शासनाचा अधिनियम लागू झाल्यानंतर १२० दिवसांच्या आंत प्रसिध्द करण्याची सर्व शासकीय प्राधिकरणांनी दक्षता घ्यावयाची आहे त्यामुळे याबाबतीत असे ठरविण्यात आले आहे की, उक्त विविध प्रकारची १७ मॅन्युअल्स प्रसिद्ध करणे अथवा ती इंटरनेटवर उपलब्ध होतील अशी व्यवस्था करणे योग्य होईल. तसेच सहायक शासकीय माहिती अधिकारी पदनिर्देशित करणे व राज्य शासनाच्या ज्या अधिनियम, नियम, सूचना, इ.मधील तरतुदी केंद्र शासनाच्या प्रस्तावित

अधिनियमातील तरतुदींशी विसंगत आहेत त्या नियम, अधिनियम, सूचनांमध्ये सुधारणा करणे. याबाबतची सर्व कार्यवाही संबंधित विभागांनी प्राथम्यपूर्वक पूर्ण करावी.

४. बाब क्रमांक २ व ३ च्या संदर्भात असे दिसून येईल की, राज्य शासनाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार सर्व कार्यालयांनी शासकीय माहिती अधिकाऱ्यांची व अपिलीय प्राधिका-यांची नियुक्ती यापूर्वीच केलेली आहे त्यामध्ये तूर्त बदल करण्यात येऊ नयेत असे ठरविण्यात आले असून, सहायक शासकीय माहिती अधिकारी यांच्या नियुक्त्या करण्यासंदर्भातील कार्यवाही सर्व सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी प्राथम्याने पूर्ण करावी व या परिपत्रकाच्या तारखेपासून १ महिन्याच्या आत ही कार्यवाही पूर्ण करून त्याची माहिती शासनास संबंधित जिल्हाधिकारी यांचेमार्फत सादर करावी. जिल्हाधिकारी यांनी सदर माहिती संकलित करून फ्लॉपीसह शासनाकडे पाठविण्याची व्यवस्था करावी.

५. बाब क्र. ५ संबंधात असे ठरविण्यात आले आहे की, राज्य शासनाच्या ज्या अधिनियम, नियम इ. मध्ये ज्या तरतुदी केंद्रशासनाच्या प्रस्तावित अधिनियमातील तरतुदीस विसंगत असतील त्या अधिनियम, नियम, इ. मध्ये तात्काळ सुधारणा करण्याची कार्यवाही सर्व मंत्रालयीन विभागांनी करावी विधी व न्याय विभागाच्या सल्ल्याने या परिपत्रकाच्या **तारखेपासून ४५ दिवसाच्या आत पूर्ण करावी.** सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व विभाग/कार्यालये, निमशासकीय कार्यालये, स्थानिक स्वराज्य संस्था, इत्यादी तसेच राज्य शासनाकडून ज्या स्वायत्त संस्था, मंडळे, महामंडळे, कंपन्या, इत्यादींना अर्थ सहाय्य करण्यात येते त्या सर्व कार्यालयांनी केंद्र शासनाच्या सूचनेनुसार आवश्यक ती कार्यवाही पूर्ण करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित मंत्रालयीन विभागाची राहील.

बाब क्रमांक ९ च्या संदर्भात असे ठरविण्यात आले आहे की, राज्यशासनाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार प्राप्त झालेल्या अर्ज अपिलांवर संबंधित शासकीय माहिता अधिकारी व अपीलीय प्राधिकारी यांचे कडून केलेल्या कार्यवाहीची माहिती सबंधित जिल्हाधिकारी यांच्यामार्फत विभागीय आयुक्तांकडून शासनास प्राप्त होते व मंत्रालयीन स्तरावरील अशी माहिती या विभागाकडे पाठविण्यात येते. हीच कार्यपध्दती केंद्र शासनाच्या प्रस्तावित अधिनियमासंदर्भात अवलंबिण्यात येऊन आवश्यक माहिती या विभागाकडे न पाठविता ही माहिती राज्य माहिती आयोगाकडे दरमहा सादर करण्याची कार्यवाही यथासमय आयोगाची स्थापना झाल्यावर करावी लागेल. त्याबाबतच्या सूचना स्वतंत्रपणे देण्यात याव्यात असे ठरविण्यात आले.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

स्वाक्षरी /-
(आर. एम.प्रेमकुमार)
शासनाचे मुख्य सचिव

सोबत :- केंद्र शासनाच्या दि.२६.५.२००५ च्या पत्राची व सहपत्राची प्रत

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,
२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५) मुख्य सचिव,
६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव,
*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,
*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,
*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,
*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
*१३) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
१४) सर्व विभागीय आयुक्त,
१५) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१६) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१७) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,
१८) सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
१९) आयुक्त सर्व महानगरपालिका

निवड नस्ती. (२ प्रती) * (पत्राने)

D.O.No.34012/4/(s)/2005-Estt(B)

RTI PRIORITY/PERSONAL ATTENTION

भारत सरकार
कार्मिक, लोक शिकायत तथा पेंशन मंत्रालय
नई दिल्ली-110 001
GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF PERSONNEL, PUBLIC GRIEVANCES AND PENSIONS
NEW DELHI-110 001

सत्यमेव जयते
सचिव
SECRETARY
Tel. : 23094848

DJMS मुख्य सचिवालय कार्यालय
दिनांक
No. CSO/VIP - 4380

26th May, 2005

Dear Chief Secretary,

With a view to make the legislation on 'right to information' more progressive, participatory and meaningful, 'The Right to Information Bill, 2004' (RTI Bill) was introduced in the Lok Sabha on 23rd December, 2004. The Bill was subsequently passed by the House on 11th May, 2005 after adopting certain amendments. A statement listing some of its salient features, is enclosed (Annexure-I). The Bill was later passed by the Rajya Sabha on 12th May, 2005 and now awaits the assent of the President.

2. The Bill lays down that the Act would come into force on the one hundred and twentieth day of its enactment. Accordingly, it would require all public authorities under the administrative control of, or those attached to, the State Government to set up the necessary infrastructure positively within 120 days so as to make the Act operational. Keeping this in view, some of the provisions of the contemplated enactment are being brought into force with immediate effect so that there is no legal infirmity in this regard. In writing the letter, it is my intention to request you to start the process of setting up the infrastructure from now itself, so that you gain some valuable lead time in complying with the mandatory provisions of the proposed RTI Act.

3. The various activities associated with the operationalisation of the Act broadly fall under **two categories**. In the **first category**, are the items which have to be attended to and completed before the date from which the Act come into force. The **second category** would relate to items or activities which are necessarily to be carried out once the Act becomes operational. Details of these activities are given in the statement as at Annex-II.

4. Considering that the lead time between the date on which the Act receives the assent of the President and the date from which it comes into force is 120 days, it would be appreciated if an action plan is drawn for the above items and definite time- schedules are laid down for each specific task so that the entire infra-structure is set up within the time period stipulated in the enactment. For this purpose, I suggest that a **Committee may be set up in the State Government under your Chairmanship which could monitor the progress on day-to-day basis.**

5. As the provisions of the RTI Bill call for time-bound action, I would urge advance preparatory action at your end and thus prevent default. In case the State Government requires any clarification etc in the matter, the Department of Personnel and Training would provide all necessary assistance.

With regards,

Yours sincerely,

Encls: as above

(A.N. TIWARI)

Shri R.M. Premkumar
Chief Secretary
Govt. of Maharashtra
MUMBAI

SALIENT FEATURES OF THE RIGHT TO INFORMATION ACT, 2005

- The short title of the legislation has been changed from 'The Freedom of Information Act' to 'Right to Information Act'.

- Provides a very definite day for its commencement, i.e. 120 days from enactment.

- It defines "*appropriate Government*" as meaning, in relation to a "*Public Authority*" established, constituted or owned or substantially financed by funds provided directly or indirectly or controlled

  i. By the Central Government, the Central Government;
  ii. By the State Government, the State Government".

- It shall apply to "*Public Authorities*" which means any authority or body or institution of self-government established or constituted by or under the Constitution; by any law made by the appropriate Government or, any other body owned, controlled or substantially financed directly or indirectly by the appropriate Government, and includes non-government organizations, substantially financed by the government.

- The ambit covers the two Houses of Parliament, State Legislatures, the Supreme Court / High Court / Subordinate Courts including their administrative offices, Constitutional Authorities like Election Commission, Comptroller & Auditor General, Union Public Service Commission etc. **Only domestic and foreign private bodies working within the country have been excluded from the purview of the Act.**

- All citizens shall have the right to information, subject to the provisions of the Act.

- It casts an obligation on Public Authorities to grant access to information and to publish certain categories of

information within 120 days of the enactment. The responsibility about suo-moto disclosure/publication by public authorities has been considerably enlarged.

- The Act lays down the machinery for the grant of access to information. The Public Authorities are required to designate Public Information Officers and Assistant Public Information Officers within 100 days of the enactment and whose responsibility it is to deal with requests for information and also to assist persons seeking information.

- Provision has been made for transfer of a request by a public authority to another public authority wherein the subject matter/information is held by the latter.

- A time limit of 30 days has been prescribed for compliance with requests for information under the Act, which, can be extended to 40 days where third-party interests are involved.

- Fee to be reasonable. Also, no fee to be charged from persons who are below poverty line. Further, information to be provided free of charge where the response time-limit is not adhered to.

- Certain categories of information have been exempted from disclosure under sections 8 and 9 of the Act. The categories, by way of illustration, include, information likely to affect security of the State, strategic, scientific or economic interests of the State, detection and investigation of offences, public order, conduct of international relations and Cabinet papers. Trade or commercial secrets, information the disclosure of which would cause breach of privilege of Parliament or State Legislature and personnel information which has no relationship with public activity and could cause unwarranted invasion of the privacy of any person, are also exempted from disclosure. However, exemptions provided are not absolute and withholding of information

must be balanced against disclosure in the public interest. Information to be released even if harm is shown to the public authority if the public benefit in knowing the information outweighs the harm that may be caused by disclosure.

- Subject to 3 exceptions, the Act also contains a provision for reveal of information, which is otherwise, exempted from disclosure under section 8 on completion of 20 years after the completion of the event.

- The Act also incorporates the principle of severability.

- Envisages creation of an independent non-judicial machinery, viz., Central Information Commission and State Information Commissions comprising a Chief Information Commissioner and Information Commissioners to decide 2nd stage appeals.

- Legal frame work of exercise of powers by the Commission defined in the Act.

- The Act also provides a two-tier Appellate Forum. First appeal to departmental officer senior to the Public Information Officer. The second appeal to be made to Commission.

- On a request for information being refused, the applicant can prefer an appeal to the prescribed authority within 30 days of the decision; the time limit for disposal of appeal being also 30 days extendable to 45 days.

- Intelligence and security agencies specified in Schedule II to the Act have been exempted from being covered within the ambit of the Act. However, the exemption is not absolute; agencies shall have the obligation to provide information in matters relating to corruption and human rights violations.

- The jurisdiction of subordinate courts has been barred expressly by section 23 of the Act.

- The provisions of the proposed Act have been made over-riding in character, so that the scheme is not subverted through the operation of other minor Acts.

- Monitoring and reporting-Act makes a provision to produce statistics to assess its implementation so that improvements could be effected.

- Central Information Commission and State Information Commissions to monitor the implementation of the Act and prepare an Annual Report to be laid before Parliament/State Legislature.

- Central Government to prepare programmes for development of 'information' regime.

- FOI Act, 2002 to be repealed.

A. TASKS TO BE COMPLETED PRIOR TO COMMENCEMENT OF THE ACT

(1) Preparing Manuals

Clause 4(1)(b) of the RTI Bill lays down that each public authority shall compile and publish, within 120 days from the enactment of the Act, the following 17 manuals:

(*i*) the particulars of its organisation, functions and duties;

(*ii*) the powers and duties of its officers and employees;

(*iii*) the procedure followed in the decision making process, including channels of supervision and accountability;

(*iv*) the norms set by it for the discharge of its functions;

(*v*) the rules, regulations, instructions, manuals and records, held by it or under its control or used by its employees for discharging its functions;

(*vi*) a statement of the categories of documents that are held by it or under its control;

(*vii*) the particulars of any arrangement that exists for consultation with, or representation by, the members of the public in relation to the formulation of its policy or administration thereof;

(*viii*) a statement of the boards, councils, committees and other bodies consisting of two or more persons constituted as its part or for the purpose of its advise, and as to whether meetings of those boards, councils, committees and other bodies are open to the public, or the minutes of such meetings are accessible for public;

(*ix*) a directory of its officers and employees;

(*x*) the monthly remuneration received by each of its officers and employees, including the system of compensation as provided in its regulations;

(*xi*) the budget allocated to each of its agency, indicating the particulars of all plans, proposed expenditures and reports on disbursements made;

(*xii*) the manner of execution of subsidy programmes, including the amounts allocated and the details of beneficiaries of such programmes;

(*xiii*) particulars of recipients of concessions, permits or authorisations granted by it;

(*xiv*) details in respect of the information, available to or held by it, reduced in an electronic form;

(*xv*) the particulars of facilities available to citizens for obtaining information, including the working hours of a library or reading room, if maintained for public use;

(*xvi*) the names, designations and other particulars of the Public Information Officers;

(*xvii*) such other information as may be prescribed;

and thereafter update these publications every year;

Six of these publications have, in fact, been retained from the FOI Act, 2002 and these must have already been compiled by the public authorities under the State Government as part of operationalisation of the FOI Act. Action should be urgently initiated to have all 17 manuals in place in anticipation of the Bill being enacted in the present form.

(2) Designation of Public Information Officers and Assistant Public Information Officers

The contemplated legislation also casts an obligation on each Public authority to designate, within one hundred days of the enactment of the Act, its Public Information Officers whose duty it would be to provide information to those who ask for it [clause 5(1)]. Such authority is also required to designate Assistant Public Information Officers at each sub-divisional or sub-district level to receive the applications for furnishing information or appeals under the Act and forward them to the authority or to the Government [clause 5(2)]. Since these appointments have to be made within one hundred days of the enactment, it may perhaps be advisable to take steps to determine now itself the number of such officers as may be required by an authority and simultaneously identify them so that these appointments are made within the contemplated statutory period.

(3) Designation of authorities to whom the first appeal lies

Clause 19(1) provides that any person aggrieved by the decision of a State Public Information Officer may prefer an appeal to such officer who is senior in rank to the State Public Information Officer in each public authority. It may perhaps be advisable to take steps to determine and identify now itself such senior officers in each public authority so that the appellate machinery is fully in position and equipped to handle the first stage appeals as and when these are made.

(4) Constitution of State Information Commission

Clause 15 of the RTI Bill lays down that every State Government shall constitute its Information Commission, comprising of one Chief Information Commissioner as also Information Commissioners(not exceeding 10 in number) who shall deal with appeals from citizens aggrieved by the decision of the State Public Information Officer/first appellate authority. The Commission shall also monitor the implementation of the Act by Public authorities under the State Government and prepare an annual report which shall be laid before the State Legislature. Clause 16(6) of the Bill lays down that the State Government shall provide the Commission with requisite number of officers and employees in order to discharge its functions. It would be appreciated if this aspect receives adequate attention and Commission is set up preferably by the time the Act comes into force.

(5) Amendments to existing Acts, Rules, etc.

Clause 22 of the RTI Bill, which has provisions similar to Section 14 of the FOI Act, 2002, envisages that the contemplated Act would over-ride any other Act, Rule or Order. It is suggested that an immediate review may be made of all such Acts and instruments administered by the State Government and, amendments made thereto, wherever necessary, so that the points of conflict between the RTI Act and other Acts/ Rules/ instructions etc. are restricted.

(6) Intelligence and Security Organisations

Clause 24 of the Bill provides that the Act shall not apply to such intelligence and security organizations established by the State Government and which have been specified as such by the Government to a notification in the Official Gazette. . Similar provisions exist in the Freedom of Information Act, 2002. This aspect may be given immediate

attention so that the decision regarding exemption of an agency from the Act is taken, and the requisite notification issued, well before the Act comes into operation.

(7) Framing Rules

Clause 27 of the Bill lays down that the State Government may make rules to carry out the provisions of the Act. Such rules may provide for all or any of the following matters, namely:-

(a) the cost of the medium or print cost price of the materials to be disseminated under sub-section (4) of section 4;

(b) the fee payable under sub-section (1) of section 6;

(c) the fee payable under sub-sections (1) and (5) of section 7;

(d) the salaries and allowances payable to and the terms and conditions of service of the officers and other employees under sub-section(6) of section 13 and sub-section (6) of section 16;

(e) the procedure to be adopted by the Commission in deciding the appeals under sub-section (10) of section 16; and

(f) any other matter which is required to be, or may be, prescribed.

Clause 28 of the RTI Bill confers on the various competent authorities the power to make rules so as to carry out the provisions of the Act. Accordingly, the State Government may initiate action to frame rules under the above enabling provisions and also bring these to the notice of all the public authorities under its control well before the Act comes into force. In case there is any public authority which is attached or administratively under the control of the State Government, and for which the competent authority, as defined in Clause 2 (b), is required to make rules for giving effect to the provisions of the RTI Act, suitable action may be initiated in this regard on priority.

(8) Internal procedures

There is another key operational aspect of which has to be looked into by each public authority. Considering that the organizational set up varies from one public authority to another, it is not feasible to lay down in the enactment itself, or for that matter in the rules to be framed thereunder, internal procedures for processing requests as would be common to all such authorities. However, the understanding is that once the Act comes into force, each public authority shall have to follow well defined procedures so that the entire process is streamlined and the decisions on requests are taken at an appropriate level. Keeping this in view, it may be desirable to examine the issue now itself so that internal procedures, which includes the channel for collecting information, creating facilities for inspection of documents/taking of samples, fixing levels at which a decision shall be taken on a request, preparation of a document for supply to the requester, etc., are formulated in advance. **Internal procedures** should, likewise, be also devised by each public authority under the State Government to process appeals as are submitted under the Act.

(9) Annual Report of the State Information Commission

Clause 25 of the Bill provides that the State Information Commission shall monitor the implementation of the Act by Public authorities under the State Government and prepare an annual report which shall be laid before the State Legislature. For the purpose of compilation of the Report, the Commission would require certain statistical information from the various public authorities under the State Government. Action may be taken to apprise the public authorities of the provisions in this clause so that action may be taken by them to compile the statistics from the date the Act comes into operation as would enable the Commission to prepare its Annual Report..

B. TASKS AS MAY BE TAKEN UP AFTER THE ACT COMES INTO FORCE

Clause 26 of the Bill lays down that the State Government may, to the extent of availability of financial and other resources, prepare programmes for the development of the information regime. In particular, sub-clause (2) lays down that within 18 months from the commencement of the Act, the State Government shall compile in its official language a guide containing such information as would be helpful to citizens who wish to exercise any right specified in the Act. After the Act comes into force, action may be initiated to prepare necessary programmes as also publish a guide for the users.

महत्वाचे/कालमर्यादा

माहितीच्या अधिकारा संदर्भात केंद्र शासनाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार पूर्व तयारी करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक, क्रमांक : केमाअ-२००५/प्र.क्र.१९०/०५/५,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक.:०६/०८/२००५

परिपत्रक :-

माहिती अधिकारासंदर्भातील केंद्र शासनाच्या माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या संदर्भातील विधेयकास मा.राष्ट्रपती महोदयांनी दिनांक १५.६.२००५ रोजी अनुसंमती दिली असून त्यासंदर्भातील अधिनियम केंद्र शासनाच्या दिनांक २१ जून,२००५ च्या राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आला आहे. **या संदर्भात केंद्र शासनाच्या दिनांक २६ मे, २००५ च्या पत्रात नमूद बाबींवरील कार्यवाही करण्याबाबत सविस्तर सूचना यापूर्वीच दिनांक १८/६/२००५च्या परिपत्रक, क्रमांक : केमाअ-२००५/प्र.क्र.१९०/०५/०५ अन्वये सर्व संबंधितांना देण्यात आल्या आहेत.** या अधिनियमातील तरतूदीनुसार काही बाबींवर १०० /१२० दिवसाच्या आत कार्यवाही पूर्ण करणे आवश्यक आहे. सदरचा अधिनियम राज्य शासनाच्या विधी व न्याय विभागाकडून दिनांक २१ जुलै,२००५ च्या राज्य शासनाच्या राजपत्रात पुन्हा प्रसिध्द केला आहे. **सदरच्या राजपत्राची प्रत माहितीस्तव व योग्य त्या तात्काळ कार्यवाहीस्तव सोबत पाठविण्यात येत आहे.**

२. **या अधिनियमातील कलम १ (३) नुसार सदर अधिनियमातील कलम ४ (१), कलम ५ (१) व (२), कलम १२,१३,१५,१६,२४,२७ व २८ या मधील तरतूदी दिनांक १५ जून,२००५ पासून अमलात आल्या असून उर्वरित तरतूदी दिनांक १५ जून,२००५ पासून १२० दिवसांनी म्हणजेच दिनांक १२ ऑक्टोबर, २००५ पासून अमलात येणार आहेत.**

३. या अधिनियमातील उपरोक्त परिच्छेदात नमूद केलेल्या तरतूदी दिनांक १५ जून,२००५ पासून अमलात आल्या आहेत. तसेच उर्वरित सर्व तरतूदी दिनांक १२ ऑक्टोबर, २००५ पासून अमलात येणार असल्याने खालील बाबींवरील कार्यवाही १००/१२० दिवसाच्या आत पूर्ण करणे बंधनकारक आहे :-

१) अधिनियमातील कलम ४ (१) (अ) मध्ये नमूद केल्यानुसार कार्यवाही करुन कार्यालयीन कागदपत्र तालिकाबध्द व सूचीबध्द करणे

२) अधिनियमातील कलम ४ (१) (ब) नुसार कार्यवाही करुन विविध प्रकारच्या १७ बाबींवरील माहिती प्रसिध्द करणे.

३) **<u>अधिनियमातील कलम ५ नुसार दिनांक १५ जुन २००५ पासून १०० दिवसाच्या आत म्हणजे दिनांक २२-९-२००५ पुर्वी "शासकीय माहिती अधिकारी " व "सहायक शासकीय माहिती अधिकारी " पदनिर्देशित करणे.</u>**

४) **<u>"अपिलीय प्राधिकारी" पदनिर्देशित करणे. (१०० दिवसांच्या आत)</u>**

५) **राज्य शासनाच्या ज्या अधिनियम, नियम, सूचना, इ. मधील तरतुदी केंद्रशासनाच्या अधिनियमातील तरतुदींशी विसंगत आहेत त्या नियम, अधिनियम, सूचनांमध्ये सुधारणा करणे.**

४. बाब क्रमांक २ मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या विविध प्रकारच्या १७ बाबींवरील माहिती संदर्भात, केंद्र शासनाकडून प्राप्त झालेल्या दिनांक २६.५.२००५ च्या पत्रातील सूचनांनुसार या १७ मुद्यांबाबतची आवश्यक ती कार्यवाही पूर्ण करुन **<u>सदरची माहिती केंद्र शासनाचा अधिनियम लागू झाल्यानंतर १२० दिवसांच्या आंत प्रसिध्द करण्याची सर्व शासकीय प्राधिकरणांनी दक्षता घ्यावयाची आहे.</u>** तेव्हा उक्त विविध प्रकारची १७ बाबीवरील माहिती प्रसिद्ध करणे व ती इंटरनेटवर तसेच अन्य माध्यमाद्वारे जनतेस सुलभपणे उपलब्ध होईल अशी व्यवस्था करणे अगत्याचे आहे.

५. बाब क्रमांक ३ व ४ च्या संदर्भात असे सूचित करण्यात येते की, राज्य शासनाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार सर्व कार्यालयांनी "शासकीय माहिती अधिकाऱ्यांची व अपिलीय प्राधिका-यांची" नियुक्ती यापूर्वीच केलेली आहे. या सर्व कार्यालयांनी सदरच्या नियुक्त्या आता केंद्र शासनाच्या अधिनियमातील कलम ५(१) नुसार करण्यात येत असल्याचे आदेश काढण्याची तसेच या अधिनियमातील कलम ५ (२) नुसार "सहायक शासकीय माहिती अधिकारी" यांच्या नियुक्त्या सुध्दा करण्याबाबतची कार्यवाही तातडीने पूर्ण करावी लागेल. तसेच आता केंद्र शासनाच्या अधिनियमातील तरतुदींमुळे जी कार्यालये नव्याने या अधिनियमाच्या कक्षेत समाविष्ट होणार आहेत त्यांनी शासकीय माहिती अधिकारी, सहायक शासकीय माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिका-यांच्या नियुक्त्या करणे आवश्यक आहे. **<u>या सर्व नियुक्त्या करण्यासंदर्भातील कार्यवाही सर्व सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी विहित कालमर्यादेच्या कालावधीत प्राथम्याने पूर्ण करावी</u>** व त्याबाबतची माहिती शासनास संबंधित जिल्हाधिकारी यांचेमार्फतआणि जी प्राधिकरणे इ. जिल्हाधिकारी यांच्याशी थेट संबंधित नाहीत त्यांनी संबंधित प्रशासकीय विभागांमार्फत सादर करावी. जिल्हाधिकारी, प्रशासकीय विभाग व सक्षम प्राधिकारी यांनी सदर माहिती संकलित करून फ्लॉपीसह शासनाकडे पाठविण्याची व्यवस्था करावी. तसेच मंत्रालयीन स्तराची माहिती या विभागाकडे पाठविण्याची व्यवस्था करावी. या अधिनियमातील तरतुदीनुसार पदनिर्देशित करण्यात आलेल्या सर्व राज्य सहाय्यक शासकीय माहिती अधिकारी, राज्य शासकीय माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिकारी यांची सविस्तर यादी संबधित अधिका-यांचे पत्ते व दूरध्वनि क्रमांकासह त्या त्या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाच्या वेबसाईटवर न चुकता प्रसिध्द करावी.

६. बाब क्र.५ च्या संदर्भात असे कळविण्यात येते की, राज्य शासनाच्या ज्या अधिनियम, नियम इ. मध्ये ज्या तरतुदी केंद्रशासनाच्या अधिनियमातील तरतुदीस विसंगत असतील त्या अधिनियम, नियम, इ. मध्ये तात्काळ सुधारणा करण्याची कार्यवाही सर्व मंत्रालयीन विभागांनी विधी व न्याय विभागाच्या सल्ल्याने या परिपत्रकाच्या **<u>तारखेपासून ३० दिवसाच्या आत पूर्ण करावी.</u>** सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या प्रशासकीय

नियंत्रणाखालील सर्व विभाग/कार्यालये, निमशासकीय कार्यालये, स्थानिक स्वराज्य संस्था, इत्यादी तसेच राज्य शासनाकडून ज्या स्वायत्त संस्था, मंडळे, महामंडळे, कंपन्या, इत्यादींना अर्थ सहाय्य करण्यात येते त्या सर्व कार्यालयांकडून केंद्र शासनाच्या सूचनेनुसार आवश्यक ती कार्यवाही पूर्ण करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित मंत्रालयीन विभागाची राहील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

स्वाक्षरी/-

(आर. एम.प्रेमकुमार)
शासनाचे मुख्य सचिव

सोबत :- केंद्र शासनाच्या अधिनियमाची प्रत

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,
२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५) मुख्य सचिव,
६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव,
*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,
*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,
*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,
*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
*१३) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
१४) सर्व विभागीय आयुक्त,
१५) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१६) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१७) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,
१८) सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
१९) आयुक्त सर्व महानगरपालिका

निवड नस्ती. (२ प्रती) * (पत्राने)

माहितीच्या अधिकारासंदर्भात केंद्र शासनाच्या
<u>अधिनियमातील तरतुदीनुसार पुर्व तयारी करण्याबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक, क्र.केंमाअ-२००५/प्र.क्र.२३०/०५/५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : १८.०८.२००५

<u>शासन परिपत्रक:-</u>

माहितीच्या अधिकारासंदर्भात केंद्रशासनाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार काही बाबींवरील पूर्वतयारी करण्यासंदर्भातील कार्यवाही विहित वेळेत पूर्ण करण्याबाबत यापूर्वीच क्र.केंमाअ-२००५/ प्र.क्र.१९०/०५/५, दि.१८.६.२००५ व दि.६.८.२००५ च्या शासन परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना सविस्तर सूचना देण्याल आल्या आहेत.

२. यासंदर्भातील कार्यवाहीचा आढावा घेण्याकरिता दि.१२.८.२००५ रोजी मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन करण्यात आलेल्या समितीची बैठक झाली. सदर बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार सर्व संबंधित प्राधिकाऱ्यांनी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी :-

१) अधिनियमातील कलम ४ (१) (अ) नुसार सर्व प्राधिकाऱ्यांनी त्यांचे अभिलेख तालीकाबध्द व सूचीबध्द करावेत.

२) सर्व विभागांनी अधिनियमातील कलम ४(१) (ब) नुसार १७ बाबींवरील माहिती त्या विभागाच्या वेबसाईटवर त्यांच्या वेब कोऑर्डीनेटर (Web Coordinator) मार्फत प्रसिध्द करावी. सदर माहिती प्रसिध्द करण्याकरिता सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान यांनी सर्व विभागांच्या वेब कोऑर्डीनेटरर्सना मार्गदर्शन करावे. तसेच सर्व मंत्रालयीन विभागाचे संबंधित सचिव, विभागप्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांनी १७ बाबींवरील माहिती रितसर विहीत कालमर्यादेत सर्व संबंधित विभागांच्या इंटरनेटवर वेब साईटवर तसेच प्रसिध्द होईल याबाबत खातरजमा करावी.

३) सर्व संबंधित विभागानी त्यांच्या वेब साईटवर प्रसिध्द केलेल्या माहितीचे अवलोकन करुन यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी, (यशदा) पुणे यांनी सर्व विभागांकरिता समान आदर्श पुस्तिका तयार कराव्यात व त्यांचे शासकीय मुद्रणालयाकडून विहीत मुदतीत मुद्रण करुन घ्यावे.

४) राज्य शासनाच्या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्यासाठी ज्या स्तरापर्यंत शासकीय माहिती अधिकाऱ्यांच्या नियुक्त्या करण्यात आल्या आहेत, त्याच स्तरापर्यंत केंद्र शासनाच्या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याकरिता शासकीय माहिती अधिकाऱ्याच्या नियुक्त्या करण्यात याव्यात.

३. केंद्र शासनाच्या अधिनियमाच्या अंमलबजावणी संदर्भात जी कार्यवाही विहीत कालावधीत पूर्ण

करावयाची आहे त्याबाबतचे वेळापत्रक केंद्र शासनाच्या विधी विभागाकडून पाठविण्यात आले असून ते पुढीलप्रमाणे आहे :-

१) १७ बार्बीवरील माहिती प्रसिध्द करणे - दि.२१.९.२००५ पर्यंत

२) माहिती अधिकारी व सहायक माहिती अधिकारी यांच्या नियुक्ती - दि.३१.८.२००५ पर्यंत

३) विद्यमान अधिनियमात सुधारणा करणे - दि.३०.९.२००५ पर्यंत

४) अंतर्गत कार्यपध्दती विहीत करणे - दि.३०.९.२००५ पर्यंत

४. केंद्र शासनाकडून कळविण्यात आलेल्या उपरोक्त नमुद वेळापत्रकानुसार सर्व संबंधितांनी आवश्यक ती कार्यवाही पूर्ण करण्याची दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वाक्षरी/-

(आर.एम.प्रेमकुमार)

शासनाचे मुख्य सचिव

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,

२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,

४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

५) मुख्य सचिव,

६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव,

*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,

*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,

*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,

*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,

*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,

*१३) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,

१४) सर्व विभागीय आयुक्त,

१५) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

१६) सर्व मंत्रालयीन विभाग,

१७) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,

१८) सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,

१९) आयुक्त सर्व महानगरपालिका

निवड नस्ती. (२ प्रती) * (पत्राने)

केंद्र शासनाचा माहितीचा अधिकार
<u>अधिनियम, २००५ च्या अंमलबजावणीबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक, क्र.केंमाअ-२००५/प्र.क्र.२९३/०५/५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ६/९/२००५

<u>शासन परिपत्रक</u> :-

माहिती अधिकारासंदर्भातील केंद्र शासनाचा "माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५" दि.१५.६.२००५ पासून लागू झाला असून त्यातील काही तरतूदी त्याच दिनांकापासून म्हणजेच दि.१५.६.२००५ पासून अंमलात आल्या आहेत. उर्वरित सर्व तरतूदींसह हा अधिनियम दि.१२.१०.२००५ पासून अंमलात येणार आहे.

२. दि.१५.६.२००५ पासून अंमलात आलेल्या तरतूदींनुसार या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याकरीता सहाय्यक शासकीय माहिती अधिकारी, शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलीय प्राधिकारी हे १०० दिवसांच्या आत पदनिर्देशित करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार आवश्यक त्या सूचना या विभागाच्या क्र.केंमाअ-२००५/प्र.क्र.१९०/०५/५, दि.६.८.२००५ च्या शासन परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना देण्यात आल्या आहेत व त्यासोबत सदर अधिनियमाची प्रत सुध्दा पाठविण्यात आली आहे. दि.६.८.२००५ च्या परिपत्रकान्वये राज्य शासनाच्या अधिनियमानुसार ज्या स्तरापर्यंत शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलीय प्राधिकाऱ्यांच्या नियुक्त्या करण्यात आल्या आहेत त्याच स्तरापर्यंत केंद्र शासनाच्या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीकरीता आवश्यक त्या नियुक्त्या करण्यात याव्यात अशा सूचना देखील देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार सर्व संबंधितांनी केंद्र शासनाच्या अधिनियमातील कलम ५(१) व (२) आणि १९ मधील तरतुदींचा उल्लेख करुन सुधारित आदेश निर्गमित करणे आवश्यक आहे.

३. तथापि, काही मंत्रालयीन विभागांकडून मंत्रालय स्तराकरीता राज्य शासनाच्या महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००२ चा उल्लेख करुन सहाय्यक माहिती अधिकारी / माहिती अधिकारी / अपिलिय प्राधिकारी यांच्या नियुक्त्यांचे आदेश निर्गमित केल्याचे निदर्शनास आले आहेत. त्यामुळे हे आदेश चूकीचे ठरतात. त्यांनी आवश्यक ती शुध्दीपत्रके काढण्याची कार्यवाही तत्काळ करावी.

४. उपरोक्त वस्तुस्थिती विचारात घेऊन सर्व संबंधितांना या परिपत्रकान्वये पुन्हा सूचित करण्यात येते की, केंद्र शासनाच्या अधिनियमातील तरतूदींचा कलम ५(१) व (२) आणि १९ योग्य उल्लेख करुन सहाय्यक शासकीय माहिती अधिकारी, शासकीय माहिती अधिकारी व अपीलीय प्राधिकारी यांच्या नियुक्त्या करणारे सुधारित आदेश निर्गमित करुन त्या आदेशांच्या २ प्रती फ्लॉपीसह या विभागास व सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान यांना उपलब्ध करुन देण्याची विनंती करण्यात येत आहे.

तसेच प्रत्येक मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्या नियंत्रणाखालील सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांत या नियुक्त्या विहित कालावधीत केल्या जातील याची दक्षता घ्यावी. सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व क्षेत्रिय कार्यालयात करण्यात आलेल्या नियुक्त्यांची **एकत्रित माहिती** देखील या विभागास व सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान यांना फ्लॉपीवर उपलब्ध करुन द्यावी.

५. केंद्र शासनाच्या अधिनियमातील तरतुदींनुसार या सर्व नियुक्त्या दि.२१.९.२००५ पूर्वी होणे आवश्यक असल्याने या नियुक्त्या विहित कालावधीत करण्याची दक्षता सर्व संबंधितांनी घ्यावी.

६. अधिनियमातील कलम ४(१) (अ) व (ब) नुसार १७ बाबींवरील व अन्य काही मुद्यांवरील माहिती विहित कालावधीत प्रसिद्ध करावयाची आहे. त्यास अनुसरुन यशदा, पुणे या संस्थेने समान आदर्श पुस्तिका तयार केली आहे. त्याच्या प्रती या परिपत्रकासोबत सर्व मंत्रालयीन विभागांना पाठविण्यात येत आहेत. या पुस्तिकेतील नमुन्यात सर्व विभागांनी त्यांची माहिती दि.२१.९.२००५ पर्यंत प्रसिद्ध करण्याची दक्षता घ्यावी. तसेच सर्व मंत्रालयीन विभागांनी यशदाकडून उपलब्ध झालेल्या या पुस्तिकेच्या प्रती त्यांच्या नियंत्रणाखालील कार्यालय प्रमुख / विभाग प्रमुख यांना त्वरित उपलब्ध करुन द्याव्यात व त्यांची माहिती सुद्धा विहित कालावधीत प्रसिद्ध केली जाईल याची दक्षता घ्यावी. यशदाकडून प्राप्त झालेल्या समान आदर्श नमुन्याची पुस्तिका या विभागाच्या वेब साईटवर (www.maharashtra.gov.in --> home page ---> gad) प्रसिद्ध करण्यात आली आहे.

७. केंद्र शासनाच्या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीसंदर्भात या विभागाकडून निर्गमित करण्यात आलेल्या दि.१८.६.२००५, दि.६.८.२००५ व दि.१८.८.२००५ च्या शासन परिपत्रकांच्या प्रती व केंद्र शासनाचा अधिनियम देखील या विभागाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या आहेत याकडेही लक्ष वेधण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वाक्षरी/-
(सत्यबीर एस.डोड)
शासनाचे प्रधान सचिव

प्रत :-

१) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/सचिव,
२) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
३) सर्व विभागीय आयुक्त,
४) सर्व जिल्हाधिकारी / सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
५) सर्व महानगरपालिका आयुक्त,
६) निवड नस्ती. (२ प्रती)

केंद्र शासनाचा माहितीचा अधिकार अधिनियम,
२००५ च्या अंमलबजावणीच्या नियमांबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक, क्र.केंमाअ-२००५/प्र.क्र.३१५(भाग-२)/०५/५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : १.१२.२००५

पहा :- शासन परिपत्रक क्र.केंमाअ-२००५/प्र.क्र.३१५/०५/५, दि.१४.१०.२००५

शासन परिपत्रक :-

माहिती अधिकारासंदर्भातील केंद्र शासनाचा "माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५" दि.१२.१०.२००५ पासून अंमलात आला आहे. या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीकरिता जरूर ते नियम करण्याचे अधिकार कलम २७(२) अन्वये राज्य शासनांना देण्यात आलेले आहेत. त्यानुसार राज्य शासनाने "महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५" तयार केले असून सदरचे नियम दि.११.१०.२००५ च्या शासन राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात आले आहेत. सदर शासन राजपत्राची प्रत उपरोक्त दि.१४.१०.२००५ च्या शासन परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना पाठविण्यात आली आहे. राज्य शासनाने तयार केलेल्या नियमाचे मराठी भाषांतर तयार करण्यात आले असून त्यासंदर्भातील अधिसूचना दि.१८.११.२००५ च्या राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात आली आहे. सदर दि.१८.११.२००५ च्या राजपत्राची प्रत माहितीस्तव सोबत पाठविण्यात येत आहे.

२. तसेच या अधिनियमातील कलम १५(१) मधील तरतुदींनुसार स्थापन करण्यात आलेल्या राज्य माहिती आयोगावर डॉ.एस.व्ही. जोशी यांची "राज्य मुख्य माहिती आयुक्त" पदी नियुक्ती करण्यात आली असून त्याबाबतची इंग्रजी अधिसूचना दि.८.१०.२००५ च्या शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात आली असून त्याची प्रत उपरोक्त दि.१४.१०.२००५ च्या शासन परिपत्रकासोबत पाठविण्यात आली आहे. सदर अधिसूचनेचे मराठी भाषांतर तयार करण्यात आले असून त्यासंदर्भातील अधिसूचना दि.१८.११.२००५ च्या राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात आली आहे. सदर दि.१८.११.२००५ च्या राजपत्राची प्रत माहितीस्तव सोबत पाठविण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज. व. दिवाण)
उप सचिव , महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

१) राज्यपालांचे सचिव,
२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५) मुख्य सचिव,
६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/सचिव,
*७) महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
*८) महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल

*९) महाप्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,

*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

*१३) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,

१५) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

१७) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,

१९) राज्य माहिती आयोग, मुंबई.

शाखा, मुंबई,

*१०) "हाप्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,

१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,

१४) सर्व विभागीय आयुक्त,

१६) सर्व महानगरपालिका आयुक्त,

१८) सर्व मंत्रालयीन विभाग, व सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,

२०) निवड नस्ती. (२ प्रती) * (पत्राने)

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : केमाअ-२००६/११०२/प्र.क्र.४४/०७/५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ३१.०५.२००७
पहा :- सा.प्र.वि.शा.प. क्र.केमाअ-२००५/प्र.क्र.४३०/०५/५, दि.२०.०१.२००६

परिपत्रक :

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम २५ मधील तरतूदींनुसार राज्य माहिती आयोगाला या अधिनियमाच्या प्रत्येक वर्षातील अंमलबजावणीबाबतचा अहवाल तयार करण्याकरिता या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीसंदर्भातील विविध बाबींवरील माहिती विहित विवरणपत्रात दरमहा या विभागाकडे पाठविण्याबाबत सर्व मंत्रालयीन विभागांना उपरोक्त नमूद दि.२०.०१.२००६ च्या परिपत्रकान्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत. सदर शासन परिपत्रकातील विवरणपत्र-३ हे अपिलीय प्राधिकाऱ्याकडून कसूरदार जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध करण्यात आलेल्या दंडात्मक कारवाईची माहिती देण्याबाबत आहे. त्यानुसार विविध मंत्रालयीन विभागांकडून प्राप्त झालेल्या या विवरणपत्र-३ मधील माहितीचे अवलोकन केले असता काही प्रकरणी प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांनी संबंधित जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध दंडात्मक कारवाई केली असल्याचे दिसून आले आहे.

२. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील तरतूदींनुसार कसूरदार जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध दंडात्मक कारवाई करण्याचे व संबंधित अधिकाऱ्याविरूद्ध शिस्तभंग विषयक कारवाईची शिफारस करण्याचे सर्व अधिकार राज्य माहिती आयोगास प्रदान करण्यात आले आहेत. त्यामुळे या अधिनियमांतर्गत एखाद्या जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्याने दंडात्मक कारवाई करण्याचे किंवा शिस्तभंग विषयक कारवाई करण्याचे आदेश पारित करण्याची बाब या अधिनियमातील तरतूदींशी विसंगत आहे याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

३. तसेच उपरोक्त नमूद केल्यानुसार दंडात्मक कारवाईचे सर्व अधिकार राज्य माहिती आयोगास असल्याने दि.२०.०१.२००६ च्या शासन परिपत्रकासोबतचे विवरणपत्र-३ रद्द करण्यात येत असून या विवरणपत्र-३ मध्ये आता या विभागाकडे माहिती पाठविण्याची आवश्यकता नाही याचीही संबंधितांनी कृपया नोंद घ्यावी.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७०५३१११२५४०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज.व.दिवाण)
शासनाचे सह सचिव

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,
२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५) मुख्य सचिव,
६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव /सचिव,
*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,
*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,
*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,
*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
१३) राज्य माहिती आयोग (१० प्रती)
१४) सर्व राज्य माहिती आयुक्त
१५) सर्व विभागीय आयुक्त,
१६) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१७) सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त
१८) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१९) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,
२०)सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
२१) निवड नस्ती. (२ प्रती)

* (पत्राने)

पुणे विभागाच्या राज्य माहिती आयुक्त यांच्या कार्यालयाकरिता प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख घोषित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय क्र. रामाआ-२००६/३६३/प्र.क्र.१७/०७/५

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक :- २१.०३.२००७

पहा :- सा.प्र.वि., शा.नि. क्र. : रामाआ-२००६/प्र.क्र.४१/०६/५, दि.१५.०२.२००७

शासन निर्णय :-

केंद्र शासनाच्या माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १५ मधील तरतूदीनुसार दि.११.१०.२००५ च्या शासन निर्णयान्वये राज्य माहिती आयोगाची स्थापना करण्यात आली आहे. या आयोगाअंतर्गत राज्य माहिती आयुक्त, पुणे विभाग कार्यालयाची दि.१५.०२.२००७ च्या शासन निर्णयान्वये स्थापना करण्यात आली आहे. या कार्यालयांकरिता सचिव, राज्य माहिती आयोग, पुणे विभाग यांना प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

२. सदरचा शासन निर्णय वित्तिय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग-पहिला, उप विभाग-१, मधील अनुक्रमांक २, नियम २ अन्वये प्रशासनिक विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७०३२१११२११४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने

(ज.व.दिवाण)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

राज्य माहिती आयोग, मुंबई
राज्य माहिती आयुक्त, पुणे विभाग (५ प्रती)

प्रत,

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र -२, नागपूर
महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर
अधिदान व लेखा अधिकार, मुंबई
निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
वित्त विभाग
निवड नस्ती.

माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५

माहिती उपलब्ध करून देण्याकरिता घ्यावयाच्या शुल्काबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : केमाअ-२००७/प्र.क्र.३४/०७/५

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : ०९.०५..२००७

पहा :- १) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

२) महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५

परिपत्रक :

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत मागणी करण्यात आलेली माहिती उपलब्ध करून देण्याकरिता अर्जदाराकडून घ्यावयाचे शुल्क, "महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५" अन्वये विहित करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार अर्जदाराकडून घेण्यात आलेली रक्कम तसेच या अधिनियमांतर्गत प्राप्त होणारी रक्कम कोणत्या लेखाशिर्षाखाली जमा करावी व अर्जदारास कोणत्या प्रकारची पावती द्यावी, याबाबतचे मार्गदर्शन करण्याची विनंती विविध कार्यालयांकडून वारंवार करण्यात येत आहे.

२. या अनुषंगाने असा खुलासा करण्यात येतो की, सर्वसाधारणपणे विविध प्रयोजनांसाठी आकारण्यात येणाऱ्या फी च्या रूपाने नागरिकांकडून त्या त्या कार्यालयांकडे भरल्या जाणाऱ्या रकमांसाठी जी पावती दिली जाते तशीच पावती माहिती अधिकारासंदर्भात प्राप्त होणाऱ्या रकमेसाठी सुद्धा दिली जाणे अपेक्षित आहे. अशा कार्यालयांनी ही जमा होणारी रक्कम ००७, इतर प्रशासनिक सेवा, ६०, इतर सेवा, ८००, इतर जमा रकमा, (१८) माहितीचा अधिकार (००७००१६-१) या अर्थसंकल्पीय लेखाशीर्षाखाली जमा करणे अपेक्षित आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७०५०८१११४५९००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज.व.दिवाण)

शासनाचे सह सचिव

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,

२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,

४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

५) मुख्य सचिव,

६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव /सचिव,

*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,

*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,

*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,

*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,

*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,

१३) राज्य माहिती आयोग (१० प्रती)

१४) सर्व राज्य माहिती आयुक्त

१५) सर्व विभागीय आयुक्त,

१६) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, / १७) सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त

१८) सर्व मंत्रालयीन विभाग,

१९) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,

२०)सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,

२१) निवड नस्ती. (२ प्रती) * (पत्राने)

माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५

माहिती उपलब्ध करून देण्याकरिता घ्यावयाच्या शुल्काबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : केमाअ-२००७/प्र.क्र.३४/०७/५

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : ०९.०५..२००७

पहा :- १) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

२) महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५

परिपत्रक :

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत मागणी करण्यात आलेली माहिती उपलब्ध करून देण्याकरिता अर्जदाराकडून घ्यावयाचे शुल्क, "महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५" अन्वये विहित करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार अर्जदाराकडून घेण्यात आलेली रक्कम तसेच या अधिनियमांतर्गत प्राप्त होणारी रक्कम कोणत्या लेखाशिर्षाखाली जमा करावी व अर्जदारास कोणत्या प्रकारची पावती द्यावी, याबाबतचे मार्गदर्शन करण्याची विनंती विविध कार्यालयांकडून वारंवार करण्यात येत आहे.

२. या अनुषंगाने असा खुलासा करण्यात येतो की, सर्वसाधारणपणे विविध प्रयोजनांसाठी आकारण्यात येणाऱ्या फी च्या रूपाने नागरिकांकडून त्या त्या कार्यालयांकडे भरल्या जाणाऱ्या रकमांसाठी जी पावती दिली जाते तशीच पावती माहिती अधिकारासंदर्भात प्राप्त होणाऱ्या रकमेसाठी सुद्धा दिली जाणे अपेक्षित आहे. अशा कार्यालयांनी ही जमा होणारी रक्कम ००७, इतर प्रशासनिक सेवा, ६०, इतर सेवा, ८००, इतर जमा रकमा, (१८) माहितीचा अधिकार (००७००१६-१) या अर्थसंकल्पीय लेखाशीर्षाखाली जमा करणे अपेक्षित आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७०५०८१११४५९००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज.व.दिवाण)
शासनाचे सह सचिव

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,
२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५) मुख्य सचिव,
६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव /सचिव,
*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,
*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,
*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,
*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
१३) राज्य माहिती आयोग (१० प्रती)
१४) सर्व राज्य माहिती आयुक्त
१५) सर्व विभागीय आयुक्त,
१६) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, / १७) सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त
१८) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१९) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,
२०)सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
२१) निवड नस्ती. (२ प्रती) * (पत्राने)

F:\vijay\G.R.\62

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक : केमाअ-२००६/११०२/प्र.क्र.४४/०७/५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ३१.०५.२००७
पहा :- सा.प्र.वि.शा.प. क्र.केमाअ-२००५/प्र.क्र.४३०/०५/५, दि.२०.०१.२००६

परिपत्रक :

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील कलम २५ मधील तरतूदींनुसार राज्य माहिती आयोगाला या अधिनियमाच्या प्रत्येक वर्षातील अंमलबजावणीबाबतचा अहवाल तयार करण्याकरिता या अधिनियमाच्या अंमलबजावणीसंदर्भातील विविध बाबींवरील माहिती विहित विवरणपत्रात दरमहा या विभागाकडे पाठविण्याबाबत सर्व मंत्रालयीन विभागांना उपरोक्त नमूद दि.२०.०१.२००६ च्या परिपत्रकान्वये सूचना देण्यात आल्या आहेत. सदर शासन परिपत्रकातील विवरणपत्र-३ हे अपिलीय प्राधिकाऱ्याकडून कसूरदार जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध करण्यात आलेल्या दंडात्मक कारवाईची माहिती देण्याबाबत आहे. त्यानुसार विविध मंत्रालयीन विभागांकडून प्राप्त झालेल्या या विवरणपत्र-३ मधील माहितीचे अवलोकन केले असता काही प्रकरणी प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांनी संबंधित जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध दंडात्मक कारवाई केली असल्याचे दिसून आले आहे.

२. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मधील तरतूदींनुसार कसूरदार जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध दंडात्मक कारवाई करण्याचे व संबंधित अधिकाऱ्याविरूद्ध शिस्तभंग विषयक कारवाईची शिफारस करण्याचे सर्व अधिकार राज्य माहिती आयोगास प्रदान करण्यात आले आहेत. त्यामुळे या अधिनियमांतर्गत एखाद्या जन माहिती अधिकाऱ्याविरूद्ध प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्याने दंडात्मक कारवाई करण्याचे किंवा शिस्तभंग विषयक कारवाई करण्याचे आदेश पारित करण्याची बाब या अधिनियमातील तरतूदींशी विसंगत आहे याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

३. तसेच उपरोक्त नमूद केल्यानुसार दंडात्मक कारवाईचे सर्व अधिकार राज्य माहिती आयोगास असल्याने दि.२०.०१.२००६ च्या शासन परिपत्रकासोबतचे विवरणपत्र-३ रद्द करण्यात येत असून या विवरणपत्र-३ मध्ये आता या विभागाकडे माहिती पाठविण्याची आवश्यकता नाही याचीही संबंधितांनी कृपया नोंद घ्यावी.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७०५३१११२५४०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज.व.दिवाण)
शासनाचे सह सचिव

प्रत,

१) राज्यपालांचे सचिव,
२) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३) उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४) सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५) मुख्य सचिव,
६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव /सचिव,
*७) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई,
*८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई,
*९) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,
*१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,
*११) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
१३) राज्य माहिती आयोग (१० प्रती)
१४) सर्व राज्य माहिती आयुक्त
१५) सर्व विभागीय आयुक्त,
१६) सर्व जिल्हाधिकारी / जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१७) सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त
१८) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१९) मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,
२०)सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
२१) निवड नस्ती. (२ प्रती)

* (पत्राने)

F:\SONAWANE\G.R.\36

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १९(१) अन्वये प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांचेकडे प्राप्त होणारे सर्व अपीले <u>विहित मुदतीत निकालात काढणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन

शासन परिपत्रक क्र. केंमाअ-२००७/११८२/प्र.क्र. ६५/०७/६ (मा.अ.)

सामान्य प्रशासन विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- १२ डिसेंबर, २००७

<u>परिपत्रक</u> :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये माहिती अधिकाऱ्यांनी एक महिन्यात अर्जदारास माहिती पुरविणे आवश्यक आहे. पुरविलेल्या माहिती संदर्भात अर्जदार असमाधानी असल्यास, तो प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांकडे अपील दाखल करु शकतो व त्यावर प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्याने सर्वसाधारण परिस्थितीत ३० दिवसात व अपवादात्मक परिस्थितीत ४५ दिवसात निर्णय घेणे आवश्यक आहे. प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्याच्या निर्णयामुळे अर्जदाराचे समाधान झाले नसल्यास, कलम १९(३) अन्वये तो मुख्य आयुक्त, राज्य माहिती आयोग यांचेकडे द्वितीय अपील दाखल करु शकतो.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील उपरोक्त तरतूदीच्या अनुषंगाने राज्य माहिती आयोगाने शासनाच्या असे निदर्शनास आणून दिले आहे की, जवळ जवळ ४५ टक्के प्रकरणांवर प्रथम अपिलीय अधिकारी अर्जदारांची अपीले निकाली काढताना आदेश पारीत करीत नाहीत किंवा आदेश पारीत केले असल्यास ते पारीत करण्यापूर्वी संबंधित अर्जदारास सुनावणीची संधी देत नाहीत. अशाप्रकारे प्रथम अपिलीय अधिकारी या अधिनियमान्वये त्यांचेवर सोपविण्यात आलेली जबाबदारी योग्यरितीने पार पाडीत नाहीत. पर्यायाने अर्जदाराच्या हालअपेष्टांत भर पडत असून त्यांना यथोचित न्याय मिळत नाही. त्याचबरोबर त्यांच्या या वर्तणूकीमुळे राज्य माहिती आयोगाकडे दाखल होणाऱ्या द्वितीय अपीलाच्या अनुषंगाने त्यांच्याही कामकाजात अनावश्यकपणे वाढ होत आहे.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत राज्य शासनाकडील विविध मंत्रालयीन विभागांकडे व त्यांचे अधिपत्याखालील क्षेत्रिय प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांकडे दाखल होणारी प्रथम अपिले ही समन्यायीक (quasi-judicial) स्वरुपाची असून प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांनी या अनुषंगाने नैसर्गिक न्यायाच्या तत्वाचे पालन करणे क्रमप्राप्त ठरते. म्हणून प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांनी अर्जदारास त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी देऊन प्रकरण निकाली काढणे आवश्यक असते.

वरील पार्श्वभूमी लक्षात घेता सर्व मंत्रालयीन विभागातील तसेच सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांनी त्यांच्याकडील प्रथम अपिलांवर निर्णय घेण्यापूर्वी संबंधितांना त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी मिळण्याकरिता सुनावणी पूर्वी किमान ७ दिवस अगोदर नोटीस मिळेल अशा पध्दतीने सुनावणी घेऊन

उचित समर्थनासह आवश्यक ते स्वयंस्पष्ट आदेश पारीत करावेत. अपिलकर्त्यास नोटीस पाठविताना, त्याची इच्छा असल्यास तो स्वतः किंवा त्याचा प्रतिनिधी सुनावणीस उपस्थित राहू शकेल किंवा सुनावणीस उपस्थित न राहण्याचा पर्याय स्वीकारु शकेल असा उल्लेख नोटीसीत करण्यात यावा व सदर नोटीस **पोस्टाचा दाखला घेऊन (अंडर सर्टिफिकेट ऑफ पोस्टींगने)** पाठवावी. जेणेकरुन अपिलकर्त्यास सुनावणीच्या वेळी त्याचे म्हणणे मांडण्यास पूर्ण वाव मिळून अन्याय झाल्याची भावना निर्माण होणार नाही व माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ ची अंमलबजावणी अधिनियमातील तरतूदीनुसार राज्यभरात काटेकोरपणे होईल.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्र. २००७१२१२१६४१५८००१ वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशाने व नावाने,

टी. एफ. थेक्केकरा
शासनाच्या प्रधान सचिव.

प्रत :-

मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सर्व माहिती आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग,

- प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
- प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
मुख्य सचिवांचे सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व मंडळ / महामंडळे व शासनाचे सर्व सार्वजनिक उपक्रम
सर्व महानगर पालिका / नगरपालिका / नगर परिषद
निवड नस्ती, सा.प्र.वि., कार्यासन क्र. ६.

- पत्राने

माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ अन्वये
माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिकारी यांच्या
नावाचे फलक लावणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
परिपत्रक क्रमांक:अहत-१००८/प्र.क्र.१८/०८/११-अ,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक :- १५ मे, २००८.

<u>शासन परिपत्रक :-</u>

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये नियुक्त करण्यात आलेल्या माहिती अधिकारी आणि अपिलीय प्राधिकारी यांच्या नावांचे फलक अनेक क्षेत्रीय कार्यालयांमध्ये लावण्यात आलेले नाहीत असे मा.मुख्यमंत्री यांनी घेतलेल्या बैठकीत निदर्शनास आणून देण्यात आले. मा.मुख्यमंत्र्यांनी याबाबत तीव्र नाराजी व्यक्त केली. फलक लावण्याचे काम पूर्ण झालेले नाही, अशा ठिकाणी फलक लावण्याची कार्यवाही पुढील एक महिन्याच्या कालावधीत पूर्ण करावी असे निदेश मा.मुख्यमंत्र्यांनी दिले आहेत.

२. सदर बैठकीमध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या नियम ४ खाली आवश्यक ठरविण्यात आलेली शासकीय कार्यालयांबाबतची १७ मुद्यांबाबतची माहिती अनेक कार्यालयांनी राज्य शासनाच्या वेबसाईटवर नोंदविलेली नाही असे निदर्शनास आणून देण्यात आले. अशी माहिती प्रसिद्ध केली नसल्यास ती राज्य शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्याची कार्यवाही तातडीने करण्यात यावी अशा सूचना मा.मुख्यमंत्र्यांनी दिल्या. सदर माहिती वेळोवेळी अद्ययावत करण्यात यावी असेही निदेश बैठकीत देण्यात आले.

३. वरील निदेशास अनुलक्षून मंत्रालयीन विभाग तसेच त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व क्षेत्रीय कार्यालये यामध्ये माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये आवश्यक असलेले जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिकारी यांचे फलक लावले जातील. तसेच माहितीचा अधिकार अधिनियम,२००५ च्या नियम ४ खालील १७ बाबींची माहिती प्रसिद्ध करणेबाबत सर्व प्रशासकीय विभागांच्या सचिवांनी कार्यवाही करावी असे या परिपत्रकाद्वारे निदेशित करण्यात येत आहे. ही कार्यवाही पूर्ण करण्यासाठी तसेच माहिती वेळोवेळी अद्ययावत केली

जाईल हे पाहण्यासाठी प्रत्येक विभागाने एक नोडल अधिकारी नेमावा. नोडल अधिकारी नेमण्याबाबतचे आदेश शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात यावे.

४. याबाबतचा पूर्तता अहवाल सर्व सचिवांनी सामान्य प्रशासन विभाग, कार्यासन क्रमांक ११-अ कडे दिनांक ३१ मे, २००८ पर्यंत पाठवावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सतीश त्रिपाठी)
अपर मुख्य सचिव (सेवा)

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव,
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक,
मुख्य सचिव/अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव मंत्रालयीन विभाग,
* प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई,
* प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई,
* प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र विधानसभा सचिवालय, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र विधानपरिषद सचिवालय, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
* सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
निवड नस्ती,

----

* पत्राने

राज्य माहिती आयोगाकडून पारीत होणारे निर्णय, निदेश इ. चे काटेकोरपणे पालन करणे बाबत.

महाराष्ट्र शासन

शासन परिपत्रक क्र. केंमाअ-२००८/६८८/प्र.क्र.२१९/०८/६ (मा.अ.)

सामान्य प्रशासन विभाग,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक :- १० जून, २००८

परिपत्रक :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम १८(३) मध्ये नमूद केलेल्या बाबींसंदर्भात चौकशी करण्यासाठी राज्य माहिती आयोगास दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ (१९०८ चा ५) अन्वये दाव्याची न्यायचौकशी करतांना, दिवाणी न्यायालयाकडे जे अधिकार निहित करण्यात आलेले आहेत, तेच अधिकार असतील असे स्पष्ट करण्यात आले आहे. तसेच कलम १९(७) अन्वये तक्रारी व द्वितिय अपीलांसंदर्भातील आयोगाचा निर्णय बंधनकारक असल्याचे स्पष्ट करण्यात आले आहे. त्यामुळे आयोगाने सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेले निदेश, तक्रारी व द्वितिय अपीलांवरील निर्णय इ. चे अनुपालन विहित कालावधीत करणे आवश्यक आहे. मात्र काही सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून आयोगास योग्य प्रतिसाद दिला जात नसल्याचे निदर्शनास आले आहे.

२. वरील पार्श्वभूमी लक्षात घेता सर्व मंत्रालयीन विभागांनी तसेच सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिनस्थ/खालील सर्व राज्य जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांना सूचित करण्यात यावे की, आयोगाने सार्वजनिक प्राधिकरणांना दिलेले निदेश, तक्रारी व द्वितिय अपीलांवरील निर्णय इ. चे योग्य रितीने अनुपालन विहित कालावधीत करुन आयोगाच्या निदेशांप्रमाणे त्याचा अनुपालन अहवाल आयोगाने विहित केलेल्या कालावधीत आयोगास कटाक्षाने सादर करण्याची दक्षता घेण्यात यावी. याबाबत कर्तव्यच्युती करणा-यांविरुध्द संबंधित सक्षम प्राधिका-याने तातडीने उचित विभागीय कार्यवाही करावी.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्र. २००८०६१०१२४५०००००१ वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशाने व नावाने,

(प्र.मा. माळवदकर)

शासनाचे उपसचिव.

(कु.मा.प.)

cr.219.08.lwpE:\THORAT

प्रत :-

राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग कार्यालय, बृहन्मुंबई, कोकण विभाग, पुणे विभाग, औरंगाबाद विभाग, नागपूर विभाग

- प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
- प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई

मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव

मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

मुख्य सचिवांचे सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्रालयीन विभाग

सर्व विभागीय आयुक्त

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी

शासन अधिपत्याखालील सर्व मंडळ / महामंडळे व शासनाचे सर्व सार्वजनिक उपक्रम

सर्व महानगर पालिका / नगरपालिका / नगर परिषद

निवड नस्ती, सा.प्र.वि., कार्यासन क्र. ६.

- पत्राने

cr.219.08.lwpE:\THORAT

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अंतर्गत प्राप्त होणाऱ्या अर्जांसंदर्भात अकिफायतशीर पत्रव्यवहार टाळून विहीत मुदतीत अर्ज निकालात काढणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शासन परिपत्रक क्र. केंमाअ-२००८/प्र.क्र. ९३/०८/सहा (मा.अ.)
सामान्य प्रशासन विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- ६ सप्टेंबर, २००८

परिपत्रक :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये माहिती अधिकाऱ्यांनी ३० दिवसात अर्जदारास माहिती पुरविणे आवश्यक आहे. अर्जदारास माहिती पुरविण्यासाठी जादा शुल्काची आवश्यकता असल्यास माहिती अधिकाऱ्यांनी महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५ मध्ये विहित केलेल्या दराप्रमाणे सदर शुल्क परिगणित करुन अर्जदारास कळविणे व कळविलेले शुल्क प्राप्त झाल्यानंतर अर्जदारास तात्काळ माहिती पुरविणे आवश्यक आहे. मात्र अशी कार्यवाही करताना रुपये २/-, ३/-, ४/- अशा किरकोळ जादा शुल्काकरिताही माहिती अधिकाऱ्यांकडून अर्जदारांना पत्रं पाठविण्यात येत असल्याचे तसेच काही प्रकरणी पोस्टाने माहिती हवी असल्यास टपालाची तिकीटे लावलेले लिफाफे अर्जदारांकडून मागविण्यात येत असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. अर्जदारांकडून जादा शुल्क घेऊन माहिती पुरविण्याची कृती तांत्रिकदृष्ट्या व कायदेशीरदृष्ट्या योग्य असली तरी असे किरकोळ जादा शुल्क भरण्याचे कळविण्यासाठी माहिती अधिकाऱ्यांकडून पत्रव्यवहार होतो व अर्जदारांकडून असे शुल्क प्रदान केल्यानंतर प्रत्यक्षात माहिती पाठविण्यासाठी पुन्हा **पोस्टाचा दाखला घेऊन (अंडर सर्टिफिकेट ऑफ पोस्टींगने)** पत्रव्यवहार करणे भाग पडते. अशा कार्यवाहीत खर्ची पडणारे मनुष्यबळ, स्टेशनरी, कार्यालयीन वेळ तसेच टपाल खर्च इ. विचारात घेता अशा किरकोळ रकमेच्या मागणीपेक्षा प्रथम पत्रातच संबंधितांना माहिती पुरविल्यास ते आर्थिकदृष्ट्या किफायतशीर ठरेलच शिवाय प्रशासकीयदृष्ट्याही ते अधिक सोयीचे व मर्यादित मनुष्यबळ व संसाधनांवरील ताण टाळणारे ठरु शकेल. तसेच सामान्य अर्जदारांसही त्यास हवी असणारी माहिती विनाविलंब पुरविण्याचा हेतू साध्य होईल. तरी वरील पार्श्वभूमी विचारात घेऊन, जेथे अत्यंत किरकोळ जादा शुल्क आवश्यक आहे अशा अर्जांवर वरील तर्कसंगती वापरुन राज्य जन माहिती अधिकाऱ्यांनी प्रकरणपरत्वे उचित निर्णय घ्यावा. पुढे असेही स्पष्ट करण्यात येते की, जेथे अर्जदारास माहिती पाठविण्यासाठी अधिनियमातील कलम ७(१) मधील जादा शुल्क मागविण्याची आवश्यकता नसून पहिल्याच पत्रोत्तरात माहिती पाठविणे शक्य आहे व त्यासाठी साधारण टपाल हशीलापेक्षा अधिक टपाल हशील लागत नाही तेथे सदर टपाल हशीलाचा खर्च अर्जदारांकडून घेणे योग्य नाही.

२. याव्यतिरिक्त असेही स्पष्ट करण्यात येत की, माहिती अधिकाऱ्यांकडे प्राप्त झालेल्या अर्जातील माहिती किंवा माहितीचा भाग अन्य सार्वजनिक प्राधिकरणाशी संबंधित असेल तर तो अर्ज, माहिती अधिकाऱ्यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ मधील कलम ६(३) अन्वये कोणत्याही परिस्थितीत ५ दिवसांत त्या संबंधित प्राधिकरणाकडे

कृ.मा.प.

हस्तांतरित करावा व अर्जदारास तत्संबंधी सूचना द्यावी. कलम ६(३) मध्ये **अन्य प्राधिकरण (Another Public Authority)** या बाबत असणारा उल्लेख **एकवचनी** आहे. जेथे अर्जातील माहिती एकापेक्षा अधिक सार्वजनिक प्राधिकरणांशी संबंधित असेल, तेथे अशा एकापेक्षा अधिक सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे अर्जाच्या प्रती हस्तांतरित करणे आवश्यक नाही. अशा प्रकरणी ज्या माहिती अधिकाऱ्याकडे अर्ज प्राप्त झालेला आहे, त्यांने स्वतःच्या प्राधिकरणाशी संबंधित माहिती पुरवून अर्जदारास इतर मुद्यांसंदर्भात संबंधित प्राधिकरणांकडे वेगळे अर्ज करण्याचे सुचवावे, अशा आशयाचे मार्गदर्शन केंद्र शासनाच्या मिनिस्ट्री ऑफ पर्सोनेल, पब्लिक ग्रिव्हन्सेस अॅन्ड पेन्शन्स, डिर्पाटमेंट ऑफ पर्सोनेल अॅन्ड ट्रेनिंग यांच्या कार्यालयीन ज्ञापन क्रमांक- १०/२/२००८-आयआर, दिनांक १२/६/२००८ अन्वये प्रसृत करण्यात आले आहे.

या व्यतिरिक्त या अधिनियमा अंतर्गत माहिती पुरविताना, सार्वजनिक प्राधिकरणांकडे कलम २ (च) मध्ये व्याख्या केलेली व उपलब्ध असलेली माहितीच् पुरविणे अभिप्रेत असून जेथे वेगळयाने माहितीचे संकलन, संशोधन, पृथःकरण करणे आवश्यक आहे अशा स्वरुपातील माहिती पुरविणे अभिप्रेत नाही.

३. अर्ज करतांना तसेच जादा शुल्काचे प्रदान करतांना रोख रकमेव्यतिरिक्त दर्शनी धनाकर्ष, बँकेचा धनादेश तसेच मनीऑर्डर इ. मार्गांनी शुल्क भरण्याची सोय महाराष्ट्र माहितीचा अधिकार नियम, २००५ अन्वये अर्जदारांना उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. मात्र अनेक सार्वजनिक प्राधिकरणांकडून दर्शनी धनाकर्ष, बँकेचा धनादेश तसेच मनीऑर्डर इ. कोणाच्या नावे (In favour of....) काढण्यात यावे, यास प्रसिध्दी दिल्या जात नाही. त्यामुळे वेगळयाच आदात्याच्या (Payee) नावें पाठविलेले शुल्क शासन तिजोरीत जमा करणे कठीण होते व अनावश्यक पत्रव्यवहार तसेच माहिती पाठविण्यास विलंब इ. प्रसंग उद्‌भवतात. तरी अर्जदाराने दर्शनी धनाकर्ष, बँकेचा धनादेश तसेच मनीऑर्डर इ. कोणाच्या नावे (In favour of....) असावेत, यास सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी नोटीस बोर्ड तसेच वेबसाईटवरुन व्यापक प्रसिध्दी दयावी.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्र. २००८०९०६१४२७३६००१ वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

विलास थोरात
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सर्व राज्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग,

- प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
- प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

कृपु.प.

- प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
  मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
  मा. मुख्यमंत्री /मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव
  मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
  मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
  मुख्य सचिवांचे सह सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
  सर्व मंत्रालयीन विभाग,
  सर्व विभागीय आयुक्त,
  सर्व जिल्हाधिकारी,
  सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा
  सर्व मंडळे / महामंडळे व शासनाचे सर्व सार्वजनिक उपक्रम
  सर्व महानगर पालिका / नगरपालिका / नगर परिषदा
  निवड नस्ती, सा.प्र.वि., कार्यासन क्र. ६.

- पत्राने

माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या प्रभावी अंमलबजावणी संदर्भात ऑगस्ट २००९ च्या अंतिम सप्ताहात विशेष मोहिम राबविणेबाबत

महाराष्ट्र शासन,
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन आदेश क्रमांक -केंमाअ-२००९/६३१ /प्र.क्र. २६७/०९/सहा.
दिनांक - २४ जुलै, २००९

प्रस्तावना :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा कायदा दिनांक १२/१०/२००५ पासून अंमलात आला आहे. या अधिनियमातील कलम ४ (१) (क) मधील तरतुदीप्रमाणे प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणांने सर्व अभिलेख योग्य रीतीने सूचीबध्द करुन त्याची निर्देश सूची तयार करणे व संगणकीकरण करणे शक्य असेल अशा अभिलेखांचे वाजवी कालावधीत व साधन संपत्तीच्या उपलब्धतेनुसार संगणकीकरण करणे व ही माहिती नेटवर्कवर उपलब्ध करुन देणे आवश्यक आहे. कलम ४ (१) (ख) मधील तरतुदीनुसार हा अधिनियम अधिनियमीत झाल्यापासून १२० दिवसांच्या आत १७ बाबींवरील माहिती तयार करुन ती प्रसिध्द करणे आवश्यक होते. तसेच सदर माहिती वेळोवेळी अद्ययावतही करणे आवश्यक आहे. कलम ५ (१) व ५ (२) मधील तरतुदी पहाता सार्वजनिक प्राधिकरणांनी आवश्यक असतील तेवढया जास्तीत जास्त अधिकाऱ्यांना राज्य जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकारी म्हणून निर्देशित करणे आवश्यक आहे. शासनाने या कार्यवाहीबाबत वेळोवेळी सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. या उपरांत जनतेकडून या संदर्भात तक्रारी प्राप्त होत आहेत. दैनंदिन कामकाजाच्या व्यापामुळे अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे इ. कामे सार्वजनिक प्राधिकरणांनी पूर्ण न केल्याने माहिती पुरविण्यात विलंब होतो असे निदर्शनास आले आहे.

अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे या बाबींचे दीर्घकालीन महत्व विचारात घेता या कामासाठी विशेष मोहिम राबवून ते प्राथम्याने पूर्ण करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासन पुढील आदेश देत आहे.

आदेश :-

(१) सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी ऑगस्ट २००९ मधील अंतिम सप्ताह हा अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे ही कामे या विशेष मोहिमे अंतर्गत प्राथम्याने हाती घ्यावीत. कार्यालयातील सर्व अभिलेखांची निंदणी, वर्गवारी करुन ते सर्व सूचीबध्द करण्यात यावेत व त्यांच्या निर्देशसूच्या तयार करण्यात याव्यात. तातडीच्या व अत्यावश्यक दैनंदिन बाबींकडे या मोहीमेमुळे दुर्लक्ष होणार नाही याचीही दक्षता सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी घेणे आवश्यक आहे.

(२) ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अद्याप कलम ४ च्या तरतुदींना अपेक्षित १७ बाबींवरील माहिती तयार करुन जनतेकरीता उपलब्ध केलेली नाही व शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिध्द केलेली नाही तसेच सहायक जन माहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिकाऱ्यांना निर्देशित करुन त्यांचे फलक दर्शनी ठिकाणी लावले नाहीत अशा सार्वजनिक प्राधिकरणांनी कोणत्याही परिस्थितीत दिनांक ३१/८/२००९ पर्यंत अशी कार्यवाही पूर्ण करावी. दिनांक ३१/८/२००९ नंतर याबाबत जनतेकडून तक्रार प्राप्त झाल्यास संबंधितांविरुध्द कठोर कार्यवाही करण्याची व संबंधित कार्यालय प्रमुखांच्या गोपनीय अहवालात तशी नोंद घेण्याची कार्यवाही सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी तात्काळ करावी.

(३) जिल्हयातील सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी माहिती अधिकारी / प्रथम अपिलीय प्राधिकाऱ्यांचे फलक दर्शनी ठिकाणी प्रदर्शित करणे, १७ बाबींची माहिती तयार करुन त्यास प्रसिध्दी देणे या कामांकरीता नेमलेल्या संनियंत्रण अधिकाऱ्यांचे अहवाल शासनाकडे प्राप्त झालेले नाहीत. त्यामुळे सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांनी त्यांच्या जिल्हयांचे १०० टक्के अनुपालनासंदर्भातील संकलित अहवाल दिनांक ३१/८/२००९ पूर्वी शासनास पाठवावेत. अहवाल पाठवितांना जिल्हयातील सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांची यादी व त्यांच्या कार्यपूर्ततेबाबतची नोंद त्यात असणे आवश्यक राहील.

(४) या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या प्रशासकीय विभागांना सादर करावा व प्रशासकीय विभागांनी सामान्य प्रशासन विभागाकडे तो कोणत्याही परिस्थितीत दिनांक १५/०९/२००९ पूर्वी सादर करावा.

हे आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्रमांक २००९०७२४२००८५६००१ वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(टी. एफ्. थेकेकरा)
शासनाच्या प्रधान सचिव

प्रत :-

मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
मा. मुख्यमंत्री /मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/सचिव
सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई शहर/कोकण विभाग/पुणे विभाग/औरंगाबाद विभाग/नागपूर विभाग/अमरावती विभाग

- प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
- प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- प्रबंधक, लोकआयुक्त व उप लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई

मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा
शासनाच्या नियंत्रणाखालील सर्व मंडळे / महामंडळे व शासनाचे सर्व सार्वजनिक उपक्रम
सर्व महानगरपालिका / नगरपालिका / नगर परिषदा
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने
निवड नस्ती, सा.प्र.वि., कार्यासन क्र. ६.

- पत्राने

माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या प्रभावी अंमलबजावणी संदर्भात ऑगस्ट २००९ च्या अंतिम सप्ताहात विशेष मोहिम राबविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक-कैंमाअ-२००९/प्र.क्र.९०/समन्वय कक्ष,
मंत्रालय मुंबई -४०० ०३२
दिनांक - ४ ऑगस्ट, २००९.

परिपत्रक

वाचा:-

शासन आदेश सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक-२००९/६३१/प्र.क्र.२६७/०९/सहा,
दिनांक - २४ जुलै, २००९.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा कायदा दिनांक १२/१०/२००५ पासून अंमलात आला आहे. या अधिनियमातील कलम ४(१) (क) मधील तरतुदीप्रमाणे प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाने सर्व अभिलेख योग्य रीतीने सूचीबध्द करुन त्याची निर्देश सूची तयार करणे व संगणकीकरण करणे शक्य असेल अशा अभिलेखांचे वाजवी कालावधीत व साधन संपत्तीच्या उपलब्धतेनुसार संगणीकरण करणे व ही माहिती नेटवर्कवर उपलब्ध करुन देणे आवश्यक आहे. कलम ४(१) (ख) मधील तरतूदीनुसार हा अधिनियम अधिनियमीत झाल्यापासून १२० दिवसांच्या आत १७ बाबींवरील माहिती तयार करुन तो प्रसिध्द करणे आवश्यक होते. तसेच सदर माहिती वेळोवेळी अद्ययावतही करणे आवश्यक आहे. कलम ५(१) व ५(२) मधील तरतुदी पहाता सार्वजनिक प्राधिकरणांनी आवश्यक असतील तेवढया जास्तीत जास्त अधिका-यांना राज्य जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय प्राधिकारी म्हणून निर्देशित करणे आवश्यक आहे. शासनाने या कार्यवाहीबाबत वेळोवेळी सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. या उपरांत जनतेकडून या संदर्भात तक्रारी प्राप्त होत आहेत. दैनंदिन कामकाजाच्या व्यापामुळे अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे इ. कामे सार्वजनिक प्राधिकरणांनी पूर्ण न केल्याने माहिती पुरविण्यात विलंब होतो असे निदर्शनास आले आहे.

अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे या बाबींचे दीर्घकालीन महत्व विचारात घेता या कामासाठी विशेष मोहिम राबवून ते प्राधान्याने पूर्ण करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासन आदेश सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक-२००९/६३१/प्र.क्र.२६७/०९/सहा, दिनांक २४ जुलै, २००९ अन्वये आदेश देण्यात आले आहेत. या आदेशाच्या अनुषंगाने खालील प्रमाणे निर्देश देण्यात येत आहेत.

(१) सर्व विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व) यांनी ऑगस्ट २००९ मधील अंतिम सप्ताह हा अभिलेख सुचिबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे ही कामे या विशेष मोहिमे अंतर्गत प्राधान्याने हाती घ्यावीत. कार्यालयातील सर्वअभिलेखांची नोंदणी, विगतवारी करुन ते सर्व सुचिबध्द करण्यात यावेत व त्यांच्या निर्देशसूच्या तयार

करण्यांत याव्यात, तातडीच्या व अत्यावश्यक दैनंदिन बाबींकडे या मोहिमेमुळे दुर्लक्ष होणार नाही याचीही दक्षता त्यांनी घ्यावी.

(२) ज्या विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी अद्याप कलम-४ च्या तरतुदींना अपेक्षित १७ बाबींवरील माहिती तयार करुन जनतेकरीता उपलब्ध केलेली नाही व शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिध्द केलेली नाही. तसेच सहायक जन माहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिका-यांना निर्देशित करुन त्यांचे फलक दर्शनी ठिकाणी लावले नाहीत अशा विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी कोणत्याही परिस्थितीत **दिनांक ३१/८/२००९ पर्यन्त अशी कार्यवाही पूर्ण करावी. दिनांक ३१/८/२००९ नंतर याबाबत जनतेकडून तक्रार प्राप्त झाल्यास संबंधिताविरुध्द कठोर कार्यवाही करण्याची व संबंधित कार्यालय प्रमुखांच्या गोपनीय अहवालात तशी नोंद घेण्यात येईल, याची नोंद घेण्यात यावी.**

(३) सर्व विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी त्यांच्या कार्यालयातील **सहाय्यक जन माहिती अधिकारी , जन माहिती अधिकारी/प्रथम अपिलीय प्राधिका-यांचे फलक दर्शनी ठिकाणी प्रदर्शित करणे , १७ बाबींची माहिती तयार करुन त्यास प्रसिध्दी देणे** या कामाकरीता नेमलेल्या संनियंत्रण अधिका-यांचे अहवाल शासनाकडे प्राप्त झालेले नाहीत. त्यामुळे सर्व विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी त्यांच्या कार्यालयाच्या १०० टक्के अनुपालनासंदर्भातील संकलित अहवाल **दिनांक ३१/८/२००९** पर्यंत शासनास पाठवावेत. अहवाल पाठवितांना सर्व विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी यादी व त्यांच्या कार्यपूर्ततेबाबतची नोंद त्यात असणे आवश्यक राहील.

(४) या शासन परिपत्रकाच्या अनुषंगाने करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा अहवाल सर्व विभागीय आयुक्त कार्यालयातील उप आयुक्त(आस्थापना/विकास शाखा) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी या विभागाकडे कोणत्याही परिस्थितीत दिनांक ३१.८.२००९ पर्यंत सादर करावा.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.govt.in या वेबसाईटवर संगणक सांकेतक क्रमांक २००९०८०४१८४३५५००१ वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(र. ग. सय्यद)
शासनाचे उप सचिव.

प्रत

१)विभागीय आयुक्त कोकण विभाग/नाशिक विभाग/पुणे विभाग/औरंगाबाद विभाग/ नागपूर विभाग/अमरावती विभाग.

२) विभागीय आयुक्त कोकण विभाग/नाशिक विभाग/पुणे विभाग/औरंगाबाद विभाग/ नागपूर विभाग/अमरावती विभाग यांच्या कार्यालयातील उपायुक्त (आस्थापना/विकास)

३) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.

४) सर्व सहसचिव/उपसचिव, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,मंत्रालय, मुंबई -३२

५) सर्व अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,मंत्रालय, मुंबई-३२

६) अवर सचिव, जल-२३ कार्यासन, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय मुंबई -३२.

७) मा. प्रधान सचिव(जलसंधारण) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय मुंबई यांचे स्वीय सहायक.

८) मा.सचिव(ग्राम विकास) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय मुंबई यांचे स्वीय सहायक.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ खाली
प्राप्त अर्जावर वेळेत कार्यवाही करणे

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन परिपत्रक क्र.माअअ-२००९/प्र.क्र.७३ /समन्वय कक्ष,
मंत्रालय, मुंबई -३२.
दिनांक- १० ऑगस्ट, २००९.

परिपत्रक

प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या कामकाजामध्ये अधिकाधिक पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व निर्माण करण्याच्या दृष्टीने आणि नागरिकांना माहिती मिळण्याच्या अधिकाराची व्यवहार्य पध्दती आखून देण्यासाठी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा कायदा पारित करण्यात आलेला आहे. लोकशाहीमध्ये माहितगार नागरिक समूह निर्माण करणे, व्यवहारात पारदर्शकता आणणे, शासन यंत्रणेचे प्रजेला जाब देण्यासाठी उत्तरदायित्व ठरविणे ही या कायद्याची काही उद्दिष्टे आहेत. या कायद्याची उपयुक्तता आणखीन जास्त चांगल्या रितीने सिध्द व्हावी म्हणून जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी आपली जबाबदारी काटेकोरपणे पार पाडल्यास जनतेला मोठा दिलासा मिळून त्यांचे प्रश्न सोडविण्यास मदत होवू शकते.

२. त्यासाठी खालीलप्रमाणे सूचना पुन्हा देण्यात येत आहेत:-

१) जन माहिती अधिकाऱ्यांनी त्यांच्याकडे माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत प्राप्त झालेले अर्ज काळजीपूर्वक वाचून व त्याचा मतीतार्थ जाणून अर्जदारास माहिती देण्याचा प्रयत्न करावा. ज्या ठिकाणी एखाद्या मुद्दयाचे स्पष्टीकरण आवश्यक वाटते. त्यावेळेला अर्जदारास दूरध्वनीद्वारे किंवा पत्राने संपर्क साधून बोलाविण्यात यावे व मुद्दा स्पष्ट करुन घेण्यात यावा. ही कार्यवाही शक्यतो अर्ज मिळाल्यापासून पहिल्या ५ दिवसांतच करणे आवश्यक आहे. अर्ज किंवा त्याचा काही भाग हा दुसऱ्या जनप्राधिकरणाशी संबंधित असल्यास तो अर्ज किंवा त्याचा भाग हा ५ दिवसांच्या आंत संबंधित जन माहिती अधिकाऱ्यांकडे माहिती देण्यासाठी पाठविण्यात यावा व तसे अर्जदारासही तात्काळ कळविण्यात यावे.

२) एखादी माहिती जनमाहिती अधिकाऱ्याकडे उपलब्ध नसल्यास कोणत्या मुद्दयांची माहिती उपलब्ध नाही हे स्पष्टपणे अर्जदारास कळविण्यात यावे. अर्जदारास हवी असणारी माहिती ही फार विस्तृत स्वरुपाची असल्यास तर अर्जदारास निश्चितपणे चर्चेला बोलाविण्यात यावे. चर्चेतून वा आपसातील सहमतीने व अर्जदारास संपूर्ण नस्तीची / कागदपत्रांची तपासणी करुन घेवून त्यांना त्यांच्या मुद्दयांशी संबंधित आवश्यक ती माहिती देण्याचा प्रयत्न करण्यात यावा.

३) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ खाली माहिती मिळविण्यासाठी केलेल्या अर्जातील एखादी विनंती ही माहिती किंवा अभिलेख या सदरात येत नाही असे जनमाहिती अधिकाऱ्यास वाटत असल्यास त्यासंबंधीचे विस्तृत कारण जन माहिती अधिकारी यांनी द्यावे. ज्यावेळेला माहिती नाकारायची असेल त्यावेळी अधिनियमाच्या कलम ८ व ९ च्या कोणत्या पोट कलमानुसार माहिती नाकारली जात आहे हे स्पष्टपणे नमूद करावे.

४) जन माहिती अधिकाऱ्यांनी अर्जदारास माहिती देत असतांना पत्रात स्पष्टपणे आपले नांव व पदनाम, कार्यालयीन दूरध्वनी क्रमांक, फॅक्स क्रमांक इत्यादी माहिती द्यावी. त्याचप्रमाणे प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचे नांव, पदनाम व संपूर्ण कार्यालयीन पत्ता नमूद करावा व किती दिवसाच्या आंत अपील दाखल करायचे याचाही उल्लेख त्यात असावा.

५) प्रथम अपिलातील अपिलार्थीस सुनावणी देणे हे आवश्यक आहे. अपीलार्थीचे सर्वच मुद्दे मान्य करण्यात येत असतील तर अपीलार्थीस सुनावणीस बोलाविण्यात आले नाही तरी चालेल. अन्यथा, अपीलार्थीस सुनावणीसाठी बोलाविणे आवश्यक आहे याची सर्व अपिलीय अधिकाऱ्यांनी जाणीव ठेवावी. प्रथम अपीलाच्या आदेशामध्ये द्वितीय अपिलीय अधिकारी यांचे नांव व त्यांचा पत्ता निश्चितपणे नमूद करण्यात यावा व किती दिवसात अपील दाखल करावे याचाही उल्लेख सदर आदेशात करण्यात यावा.

६) ज्या ठिकाणी प्रथम अपिलीय अधिकाऱ्यांना जन माहिती अधिकारी यांनी आपले कर्तव्य बजावण्यात कसून केलेली आहे, असे वाटत असल्यास त्याबाबत अपीलार्थीचा मूळ अर्ज, अपीलार्थीचे अपील, जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेले निवेदन व अपिलीय अधिकारी यांचे म्हणणे व शिफारस व त्यांचा निर्णय या सर्व गोष्टी आयोगास पाठविणे आवश्यक आहे.

७) प्रथम अपीलाच्या सुनावणीच्या वेळेला जन माहिती अधिकारी यांनी अर्जदारास माहिती न दिल्याबद्दलचे त्यांचे म्हणणे विस्तृतपणे द्यावे. जनमाहिती अधिकारी यांचे यासंदर्भातील जे म्हणणे असेल ते त्याचे अध्ययन करण्यास अपिलार्थीस पूरेपूर संधी मिळणे शक्य होण्यासाठी व परिणामी अपीलार्थीस आपले मुद्दे व्यवस्थितपणे मांडता येणे शक्य होण्याच्या दृष्टीने अपीलार्थीस शक्यतो ३ दिवस अगोदर देण्याचा प्रयत्न करावा. ते शक्यच झाले नाही वा अर्जदारास ते मिळाले नाही असे त्यांचे म्हणणे असेल तर अपीलाच्या सुनावणीच्या वेळेला ते निश्चितपणे देण्यात यावे.

८) जन माहिती अधिकाऱ्याने माहिती देण्यात कसूर केलेली आहे असे अपीलीय अधिकाऱ्याच्या निदर्शनास आल्यास त्याची नोंद त्यांनी आपल्या आदेशात करावी. तसेच या आदेशाची प्रत त्यांनी जन माहिती अधिकारी यांच्याविरुध्द करावयाच्या कारवाईच्या शिफारशीसह आयोगाकडे पाठवावी. त्यामुळे प्रत्येक जन माहिती अधिकाऱ्याच्या कामगिरीचे प्रत्येक अर्जागणीक मुल्यमापन होवून कायद्याची एकूणच परिणामकारकता वाढीस लागेल. जन माहिती अधिकाऱ्याविरुध्द शास्तीची कारवाई झाली असेल किंवा त्यांच्या विरुध्द विभागीय चौकशीत काही शिक्षा ठोठावण्यात आली असेल तर त्याचीही नोंद गोपनीय अहवालात व सेवापुस्तकात घेण्यात यावी.

९) जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांचे कर्तव्य बजावित असतांना त्यांना त्यांच्या विभागात ज्या अडचणी आल्या असतील त्या अडचणी दूर करण्याचा विभाग प्रमुखाने प्रयत्न करावा.

१०) सर्व जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी कायद्यातील सर्व तरतुदींचे पालन करावयाचे आहे. माहिती देण्याच्या मुदतीबाबतीत व माहितीच्या गुणवत्तेबाबत याप आयोगाकडून अतिशय कठोर धोरण स्विकारण्यात येणार आहे.

३. वरील बाबी आपल्या अधिपत्याखालील व आपल्या कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील सर्व माहिती अधिकारी/अपिलीय अधिकारी यांच्या निदर्शनास आणून दयाव्यात व त्याप्रमाण कार्यवाही करण्याबाबत सूचना दयाव्यात व तसे केल्याचे शासनास कळवावे.

४. या संदर्भात माहिती आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी शासनास पाठविलेल्या दिनांक २४.२.२००९ च्या पत्राची प्रत माहिती व उचित कार्यवाहीसाठी सोबत जोडली आहे.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.govt.in या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्रमांक २००९०८१९ 98 95 82009 वर प्रसिध्द करण्यात आले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(र. ग. सय्यद)
शासनाचे उप सचिव

सहपत्रः-मा.महिती आयुक्तांच्या
दि.२४.२.२००९ च्या पत्राची प्रत.

प्रतः-

१)विभागीय आयुक्त कोकण विभाग/नाशिक विभाग/पुणे विभाग/औरंगाबाद विभाग/ नागपूर विभाग/अमरावती विभाग.
२) विभागीय आयुक्त कोकण विभाग/नाशिक विभाग/पुणे विभाग/औरंगाबाद विभाग/ नागपूर विभाग/अमरावती विभाग यांच्या कार्यालयातील उपायुक्त (आस्थापना/विकास)
३) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.
४) सर्व उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
५) सर्व सह सचिव/उप सचिव, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,मंत्रालय, मुंबई -३२
६) सर्व अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,मंत्रालय,मुंबई-३२
७) अवर सचिव,जल-२३ कार्यासन,ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय,मुंबई-३२.
८) मा. प्रधान सचिव(जलसंधारण) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांचे स्वीय सहायक.
९) मा.सचिव (ग्राम विकास व पंचयत राज) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२ यांचे स्वीय सहायक.

डॉ. सुरेश वि. जोशी
मुख्य माहिती आयुक्त

दिनांक २४ फेब्रूवारी, २००९

प्रति,

श्री. जॉनी जोसेफ
मुख्य सचिव,
महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ३२

महोदय,

आपणाला माहितच आहे की, प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या कामकाजामध्ये अधिकाधिक पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व निर्माण करण्याच्या दृष्टीने आणि नागरिकांना माहिती मिळण्याच्या अधिकाराची व्यवहार्य पध्दती आखून देण्यासाठी माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ हा कायदा पारित करण्यात आलेला आहे. लोकशाहीमध्ये माहितगार नागरिक समूह निर्माण करणे, व्यवहारात पारदर्शकता आणणे, शासन यंत्रणेचे प्रजेला जाब देण्यासाठी उत्तरदायित्व ठरविणे ही या कायद्याची काही उद्दिष्टे आहेत.

महाराष्ट्राला चळवळीची परंपरा आहे, व माहितीचा अधिकार अधिनियम अस्तित्वात यावा व त्याची चांगल्या रितीने अंमलबजावणी व्हावी यासाठी मा.अण्णा हजारे यांनी केलेले प्रयत्नही सर्वश्रुतच आहेत.

माहितीचा अधिकार अधिनियमाखाली गेल्या सव्वा तीन वर्षात महाराष्ट्र राज्यामध्ये अंदाजे आठ लाखाच्या वर अर्ज आलेले आहेत ही एकच गोष्ट हा कायदा जनतेला किती उपयुक्त वाटतो हे सिध्द करुन देण्यासाठी समर्थ आहे.

..२..

१३ वा मजला, नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालयासमोर, मादाम कामा रोड, मुंबई ४०० ०३२.
दूरध्वनी : ०२२-२२८५ ६० ७८ फॅक्स : ०२२-२२०४ ९३ ९०
e-mail : sureshjoshi_cic@hotmail.com
website : www.sic.maharashtra.gov.in

या कायद्याची उपयुक्तता आणखीन जास्त चांगल्या रितीने सिध्द व्हावी म्हणून जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी आपली जबाबदारी काटेकोरपणे जर पार पाडली तर जनतेला मोठाच दिलासा मिळून त्यांचे प्रश्न सोडविण्यास मदत होवू शकते.

अधिनियमाच्या कलम ७ (१) अन्वये जन माहिती अधिका-याला अर्ज मिळाल्यानंतर शक्य तितक्या शिघ्रतेने आणि कोणत्याही परिस्थितीत ३० दिवसांच्या आत फीचे प्रदान केल्यानंतर(दारिद्रयरेषेखालील व्यक्तींना फी नाही.) माहिती द्यायला पाहिजे. तसेच एखादया व्यक्तीच्या जिवीत वा स्वातंत्र्य या संबंधातील माहिती मागण्यात आली असेल तर ती विनंतीचा अर्ज मिळाल्यापासून ४८ तासात द्यावी लागते.

जर त्रयस्थ पक्षाची माहिती असेल तर त्या व्यक्तीशी संपर्क साधून तिचे म्हणणे जाणून घेण्यासाठी अतिरिक्त १०दिवसांचे प्रावधान केलेले असते. म्हणजेच अशा परिस्थितीत माहिती अर्ज मिळाल्यापासून ४० दिवसांच्या आंत माहिती देणे हे आवश्यक आहे. ज्या वेळेला अपीलार्थीस माहिती देण्यासाठी फीची मागणी करण्यात येते त्यावेळेस फी कशाच्या आधारे आकारण्यात आली याचे स्पष्ट विवेचन असावयास पाहिजे. म्हणजेच प्रती पृष्ठाचा दर, पृष्ठांची संख्या व अर्जदारास मागितलेली फी व पोस्टेजची रक्कम याचा स्पष्ट उल्लेख अर्जदाराला लिहिलेल्या पत्रात असायला पाहिजे. तसेच अर्जदार स्वतः कार्यालयातून माहिती घेवून जावू इच्छित असेल तर त्याला तशी मुभा आहे व पोष्टाने त्याला माहिती मिळावी अशी इच्छा असेल तर पोष्टाचे चार्जेस आकारुन त्याला पोष्टाने माहिती पाठवायला पाहिजे. ३० दिवसांचा कालावधी विचारात घेत असतांना अर्जदारास फी संबंधी पाठविलेल्या पत्राची तारीख व अर्जदाराने प्रत्यक्ष फी प्रदान केल्याची तारीख यामधील अवधि हा ३० दिवसांची परिगणना करताना वगळण्यात येतो.

जन माहिती अधिका-याने कोणत्याही वाजवी कारणाशिवाय माहिती मिळण्याबाबतचा अर्ज स्वीकारण्यास नकार दिला किंवा वेळेत माहिती सादर केली नाही किंवा माहितीची विनंती दुष्ट हेतूने नाकारली किंवा जाणून-बुजून चुकीची, अपूर्ण आणि दिशाभूल करणारी माहिती दिली किंवा मागितलेली माहिती नष्ट केली किंवा माहिती सादर करण्यास अडथळा आणला असे जर

..३..

आयोगाकडे जन माहिती अधिकारी यांचेविरुध्द करायच्या कारवाईच्या शिफारशीसह पाठवावी. जेणेकरुन प्रत्येक जन माहिती अधिका-याच्या कामगिरीचे प्रत्येक अर्जागणीक मुल्यमापन होवून कायद्याची एकूणच परिणामकारकता वाढीस लागेल. जर जन माहिती अधिका-याविरुध्द शास्तीची कारवाई झाली असेल किंवा त्याच्या विरुध्द विभागीय चौकशीत काही शिक्षा ठोठावण्यात आली असेल तर त्याचीहि नोंद गोपनीय अहवालात व सेवापुस्तकात घेण्यात यावी.

प्रथम अपीलाच्या सुनावणीच्या वेळेला जन माहिती अधिकारी यांनी अर्जदारास माहिती न दिल्याबद्दलचे त्यांचे म्हणणे विस्तृतपणे द्यावे. जन माहिती अधिकारी यांचे यासंदर्भातील जे म्हणणे असेल ते अपीलार्थीस शक्यतो ३ दिवस अगोदर देण्याचा प्रयत्न करावा. जर ते शक्यच झाले नाही वा अर्जदारास ते मिळाले नाही असे त्यांचे म्हणणे असेल तर अपीलाच्या सुनावणीच्या वेळेला ते निश्चितपणे देण्यात यावे. त्याचे अध्ययन करण्यास अपीलार्थीस पुरेपूर संधी देण्यात यावी, जेणेकरुन अपीलार्थी आपले मुद्दे व्यवस्थितपणे मांडू शकेल.

ज्या ठिकाणी प्रथम अपिलीय अधिका-यांना असे दिसून येत असेल की, जन माहिती अधिकारी यांनी आपले कर्तव्य बजावण्यात कसुर केलेली आहे त्याबाबत अपीलार्थींचा मुळ अर्ज, अपीलार्थींचे अपील, जन माहिती अधिकारी यांनी दिलेले निवेदन व अपिलीय अधिकारी यांचे म्हणणे व शिफारस व त्यांचा निर्णय या सर्व गोष्टी आयोगास पाठवाव्यात.

जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी त्यांचे कर्तव्य बजावित असतांना त्यांना त्यांच्या विभागात ज्या अडचणी आल्या असतील त्या अडचणी दुर करण्याचा विभागप्रमुखाने प्रयत्न करावा.

कांही वेळेला अर्जदारास नेमकी कोणती माहिती पाहिजे हे कळणे अवघड होवून बसते. जन माहिती अधिका-यांनी अर्ज काळजीपूर्वक वाचून व त्याचा मतीतार्थ जाणून अर्जदारास माहिती देण्याचा प्रयत्न करावा. मात्र ज्याठिकाणी एखदया मुद्दयाचे स्पष्टीकरण आवश्यक वाटते त्यावेळेला अर्जदारास दुरध्वनीद्वारे किंवा पत्राने संपर्क साधून चर्चेला बोलाविण्यास हरकत नाही व मुद्दा स्पष्ट करुन घेण्यांत यावा. ही कारवाई शक्यतो अर्ज मिळाल्यापासून पहिल्या ५ दिवसांतच

आयोगास दिसून आले तर अर्ज स्वीकारीपर्यंत किंवा माहिती देईपर्यंत प्रत्येक दिवसाला रु. २५०/- प्रमाणे शास्ती लादण्याचे अधिकार कायद्यान्वये आयोगाला प्राप्त झालेले आहेत. अशा शास्तीची एकूण रक्कम ही रु.२५,०००/- पर्यंत असू शकते. हे करण्यापूर्वी अर्थातच जन माहिती अधिका-याला त्यांचे म्हणणे मांडण्याची संधी देण्यात येत असते. मात्र त्याने केलेली कृति ही वाजवी आहे हे शाबीत करण्याची जबाबदारी ही जन माहिती अधिका-यावरच असते. जर अशा प्रकारची चुक ही जन माहिती अधिका-याकडून मुद्दामहून आणि सातत्याने घडत असेल तर जन माहिती अधिका-या विरुध्द सेवा नियमान्वये शिस्तभंगाच्या कारवाईची आयोग शिफारस करु शकते.

हे सर्व विस्ताराने लिहिण्याचे कारण असे की, यापुढे जन माहिती अधिका-याने वेळेच्या बाबतीत अत्यंत काटेकोरपणे माहिती देणे हे अत्यावश्यक समजले जाणार आहे. तसेच माहिती देण्यामध्ये जन माहिती अधिका-याव्यतिरिक्त ज्याचा, ज्याचा सहभाग आवश्यक होतो, त्या सर्वांवर या कायद्यान्वये कारवाई होवू शकते, हे हि स्पष्ट करणे हे आहे.

जन माहिती अधिका-याच्या निर्णयाविरुध्दचे अपील हे प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचेकडे ३० दिवसांचे आत करायचे असते व त्यावर ३० दिवसांच्या आत प्रथम अपिलीय अधिका-यांनी आपला निर्णय द्यायचा असतो. प्रथम अपिलीय अधिका-यांनी एक तर निर्णयच दिला नाही , वा तो दिला असेल तर विलंबाने दिलेला आहे अशा बाबी मी यापूर्वीही आपल्या निदर्शनास आणलेल्या आहेत व प्रथम अपिलीय अधिका-यांना याबाबतीत मुदतीचे पालन करण्याच्या सक्त सूचना देण्याचे निर्देशही याआधी दिलेले आहेत. प्रथम अपिलीय अधिकारी हा त्या विभागातील चांगल्या वरिष्ठतेचा व सामाजिक बांधीलकी जपणारा असेल तर ते कायद्याच्या यशस्वितेच्या दृष्टीने आवश्यक ठरते. अपिलीय अधिकारी यांनी अपील आदेश हे वेळेत पारित करावेत हे येथे पुन्हा एकदा प्रकर्षाने नमूद करण्यात येते. तसेच त्यांनी आदेश पारित करीत असतांना त्यांच्या निदर्शनास जेथे जेथे जन माहिती अधिकारी यांनी माहिती देण्यात कसूर केलेला आहे किंवा हलगर्जीपणा केलेला आहे त्याची नोंद त्यांनी त्यांच्या आदेशातच करावी व त्या आदेशाची प्रत ही

करावी. जर अर्ज किंवा त्याचा काही भाग हा दुस-या जनप्राधिकरणाशी संबंधित असेल तर तो अर्ज किंवा त्याचा भाग हा ५ दिवसांच्या आंत संबंधित जन माहिती अधिका-याकडे माहिती देण्यासाठी पाठवावा व तसे अर्जदारासही तात्काळ कळवावे.

जर एखादी माहिती उपलब्धच नसेल तर कोणत्या मुद्दयाची माहिती उपलब्ध नाही हे स्पष्टपणे अर्जदारास कळवावे. जर अर्जदारास हवी असणारी माहिती ही फार विस्तृत स्वरुपाची असेल तर अर्जदारास निश्चितपणे चर्चेला बोलवावे व चर्चेतुन वा आपसातील सहमतीने व अर्जदारास संपूर्ण नस्तीची तपासणी करुन देवून त्यांना त्यांच्या मुद्दयाशी संबंधित आवश्यक ती माहिती देण्याचा प्रयत्न करण्यात यावा.

जर एखादी विनंती ही माहिती किंवा अभिलेख या सदरात येत नाही असे म्हणणे असेल तर त्यासंबंधीचे विस्तृत कारण जन माहिती अधिकारी यांनी द्यावे. ज्यावेळेला माहिती नाकारायची असेल त्यावेळेला अधिनियमाच्या कलम ८ व ९ च्या कोणत्या पोटकलमानुसार माहिती नाकारली जात आहे हे स्पष्टपणे नमूद करावे.

जन माहिती अधिका-यानी माहिती देत असतांना स्पष्टपणे आपले नाव व पदनाम, कार्यालयीन दूरध्वनी क्रमांक, फॅक्स क्रमांक इत्यादी माहिती द्यावी. त्याचप्रमाणे प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचे नांव , पदनाम व संपूर्ण कार्यालयीन पत्ता नमूद करावा व किती दिवसाच्या आत अपील दाखल करायचे याचाहि उल्लेख त्यात असावा.

प्रथम अपीलातील अपीलार्थीस सुनावणी देणे हे आवश्यक आहे. जर अपीलार्थीचे सर्वच मुद्दे मान्य करण्यात येत असतील तर अपीलार्थीस सुनावणीस बोलाविण्यात आले नाही तरी चालेल. एरवी अपीलार्थीस सुनावणीसाठी बोलाविणे हे आवश्यक आहे याची सर्व अपिलीय अधिका-यांना जाणीव करुन द्यावी. प्रथम अपीलाच्या आदेशामध्ये द्वितीय अपिलीय प्राधिकारी यांचे नाव व त्यांचा पत्ता निश्चितपणे नमूद करण्यात यावा व किती दिवसात अपील दाखल करावे याचाहि उल्लेख त्याठिकाणी करण्यात यावा.

कायद्यातील प्रमुख तरतुदी दर्शविणारे मुख्य मुद्दे वर मांडलेले आहेत. याव्यतिरिक्त कायद्यातील इतर सर्व तरतुदींचे पालन हे सर्व जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांनी करावयाचे आहे. माहिती देण्याच्या मुदतीबाबतीत व माहितीच्या गुणवत्तेबाबत यापुढे अतिशय कठोर धोरण आयोग स्वीकारणार आहे याची जाणीव प्रकर्षाने सर्व अधिका-यांना करुन देण्यात यावी.

आपण या पत्रास अनुसरुन सर्व मंत्रालयीन विभागांना निर्देश द्यावेत ही विनंती.

आपला

(सुरेश वि. जोशी)
मुख्य माहिती आयुक्त.

प्रत अ.मु.स / प्र.स. / सचिव.

माहितीचा अधिकार अधिनियमाच्या प्रभावी अंमलबजावणी संदर्भात ऑगस्ट २००९ च्या <u>अंतिम सप्ताहात विशेष मोहिम राबविणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन,
सहकार,पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक - केंमाअ - २००९ / प्र.क्र. ९४ /६-स,
मंत्रालय,मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - ११ ऑगस्ट, २००९.

<u>परिपत्रक</u>

वाचा :-

शासन आदेश सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक - केमाअ-२००९/६३१/प्र.क्र.२६७/०९/सहा, दिनांक - २४ जुलै,२००९.

माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ हा कायदा दिनांक १२/१०/२००५ पासून अंमलात आला आहे. या अधिनियमातील कलम ४(१) (क) मधील तरतुदीप्रमाणे प्रत्येक सार्वजनिक प्राधिकारणाने सर्व अभिलेख योग्य रीतीने सूचीबध्द करुन त्याची निर्देश सूची तयार करणे व संगणकीकरण करणे शक्य असेल अशा अभिलेखांचे वाजवी कालावधीत व साधन संपत्तीच्या उपलब्धतेनुसार संगणीकरण करणे व ही माहिती नेटवर्कवर उपलब्ध करुन देणे आवश्यक आहे. कलम ४(१) (ख) मधील तरतूदीनुसार हा अधिनियम अधिनियमित झाल्यापासून १२० दिवसांच्या आत १७ बाबींबरिल माहिती तयार करुन तो प्रसिध्द करणे आवश्यक होते. तसेच सदर माहिती वेळोवेळी अद्ययावतही करणे आवश्यक आहे. कलम ५ (१) व ५ (२) मधील तरतूदी पाहता सार्वजनिक प्राधिकरणांनी आवश्यक असतील तेवढया जास्तीत जास्त अधिका-यांना राज्य जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपीलीय अधिकारी म्हणून निर्देशित करणे आवश्यक आहे. शासनाने या कार्यवाहीबाबत वेळोवेळी सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत.या उपरांत जनतेकडून या संदर्भात तक्रारी प्राप्त होत आहेत.दैनंदिन कामकाजाच्या व्यापामुळे अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे इ.कामे सार्वजनिक प्राधिकारणांनी पूर्ण न केल्याने माहिती पुरविण्यात विलंब होतो असे निर्दशनास आले आहे.

अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे या बाबींचे दीर्घकालीन महत्व विचारात घेता या कामासाठी विशेष मोहिम राबवून ते प्राथम्याने पूर्ण करण्याची बाब शासनाच्या विचारधीन होती. याबाबत शासन आदेश सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक - २००९/ ६३१/ प्र.क्र.२६७/ ०९/ सहा, दिनांक २४ जुलै, २००९ अन्वये आदेश देण्यात आले आहेत. या आदेशाच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे निर्देश देण्यात येत आहेत.

(१) सर्व विभागीय सार्वजनिक प्राधिकारणांनी ऑगस्ट २००९ मधील अंतिम सप्ताह हा अभिलेख सूचीबध्द करणे व त्यांची निर्देशसूची तयार करणे ही कामे या विशेष मोहिमे अंतर्गत प्राथम्याने हाती घ्यावीत. कार्यालयातील सर्व अभिलेख्यांची निंदणी, विगतवारी करून ते सर्व सूचीबध्द करण्यात यावेत व त्यांच्या निर्देशसूच्या तयार करण्यांत याव्यात, तातडीच्या व अत्यावश्यक दैनंदिन बाबींकडे या मोहिमेमुळे दुर्लक्ष होणार नाही यांचीही दक्षता त्यांनी घ्यावी.

(२) ज्या सार्वजनिक प्राधिकरणांनी अद्याप कलम - ४ च्या तरतूदींना अपेक्षित १७ बाबींवरिल माहिती तयार करून जनतेकरिता उपलब्ध केलेली नाही व शासनाच्या वेबसाईटवर प्रसिध्द केलेली नाही. तसेच सहायक जन माहिती अधिकारी, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय प्राधिका-यांना निर्देशित करून त्यांचे फलक दर्शनी ठिकाणी लावले नाहीत अशा सार्वजनिक प्राधिकरणांनी कोणत्याही परिस्थितीत **दिनाक ३१/८/२००९ पर्यन्त अशी कार्यवाही पूर्ण**

करावी. दिनांक ३१/८/२००९ नंतर याबाबत जनतेकडून तक्रार प्राप्त झाल्यास संबंधिताविरुध्द कठोर कार्यवाही करण्याची व संबंधित कार्यालय प्रमुखांच्या गोपनीय अहवालात तशी नोंद घेण्यात येईल, याची नोंद घेण्यात यावी.

(३) सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी त्यांच्या कार्यालयाच्या १०० टक्के अनुपालनासंदर्भातील संकलित अहवाल **दिनांक ३१/८/२००९** पर्यन्त शासनास पाठवावा. सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी यादी व त्यांच्या कार्यपूर्तते बाबतची नोंद त्यात असणे आवश्यक राहील.

(४) या शासन परिपत्रकाच्या अनुषंगाने करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा अहवाल सर्व सार्वजनिक प्राधिकरणांनी या विभागाकडे कोणत्याही परिस्थितीत दिनांक ३१.८.२००९ पर्यंत सादर करावा.

(५) हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या w.w.w.maharashtra.gov.in या वेसाईटवर संगणक संकेतांक क्रमांक २००९०८१११६४६२३००१ वर प्रसिध्द करण्यात आलेले आहेत.

महाराष्टाचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(क.कि.पारकर)
शासनाच्या उप सचिव.

प्रत,

१) सहसचिव / सर्व उपसचिव, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
२) वि.का.अ., सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
३) सर्व अवर सचिव, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
४) सर्व कार्यासन अधिकारी / कक्ष अधिकारी, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
५) प्रधान सचिव (सहकार व पणन व वस्त्रोद्योग) यांचे स्वीय सहाय्यक,सहकार,पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२,
६) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७) साखर आयुक्त, साखर संकुल, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८) संचालक,महाराष्ट्र राज्य वस्त्रोद्योग महामंडळ,लोटस हाऊस,३३ए,सर विठ्ठलदास ठाकरसी मार्ग, -मुंबई-२०.
९) संचालक, वस्त्रोद्योग संचालनालय,उमरेड रोड, नागपूर-४४०००९ण(प्रादेशिक, नागपूर, सोलापूर)
१०) संचालक, महाराष्ट्र राज्य यंत्रमाग महामंडळ, वाशानी चेंबर्स, ४७ सर विठ्ठलदास ठाकरसी मार्ग, -मुंबई २०
११) महाराष्ट्र राज्य हातमाग महामंडळ, एम.एस.एच.सी. कॉम्पेक्स, उमरेड रोड, नागपूर-४४० ००९
१२) संचालक पणन, पणन संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१३) संचालक, महाराष्ट्र गृहनिर्माण वित्तीय महामंडळ, हाऊसिंग भवन, प्लॉट नं. सी २१, ई ब्लॉक,-बांद्रा -कुर्ला कॉम्ल्पेक्स, रिझर्व्ह बँकेच्या मागे, मुंबई-५१.
१४) व्यवस्थापक,महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ, ५८३बी, मार्केट यार्ड, गुलटेकडी, पुणे-३७.
१५) माहिती अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ, कानमूर हाऊस, नरसी नाथा स्ट्रीट, मुंबई-९.
१६) संचालक रेशीम, रेशीम संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर, द्वारा- महाराष्ट्र राज्य हातमाग -महामंडळ, एम.एस.एच.सी. कॉम्पेक्स, उमरेड रोड, नागपूर-४४०००९.
१७) सरव्यवस्थापक,महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ, खेतान भवन, मुंबई-२०.

<u>गोपनीय</u>

संशयास्पद सचोटी असलेल्या
<u>अधिकाऱ्यांची यादी बनविण्याबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
परिपत्रक क्रमांक सीडीआर-१००५/प्र.क्र.१/०५/११
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- ३० ऑक्टोबर, २००६

संदर्भ :- (१) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.सीडीआर-२०७२/६८६/डी-१, दि.१४ मार्च, १९७२,
(२) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.सीडीआर-२०७७/८०७/३७/११, दि.१८ मार्च, १९७७,
(३) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.सीडीआर-२०७७/८०७/३७/११, दि.१५ फेब्रुवारी, १९७८,

<u>प रि प त्र क</u>

शासनाच्या सर्व विभागप्रमुखांनी त्यांच्या अधिनस्त कार्यरत असलेल्या राजपत्रित अधिकाऱ्यांच्या सचोटीची खात्री करुन घेऊन ज्यांची सचोटी संशयास्पद आहे, अशा अधिकाऱ्यांची यादी शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.सीडीआर-२०७२/६८६/डी-१, दि.१४ मार्च, १९७२ मधील विहित कार्यपद्धतीनुसार करावी, अशा सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. तसेच, सदर अधिकाऱ्यांवर नजर ठेवावी व ज्यांनी अशा प्रकारे कार्यवाही केली नसेल तर त्यांना जबाबदार धरण्यात यावे, अशा सूचना शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक सीडीआर-२०७७/८०७/३७/११, दि.१८ मार्च, १९७७ व दि.१५ फेब्रुवारी, १९७८ नुसार निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. तथापि, वरील सूचनांचे काटेकोरपणे पालन केले जात नाही, असे शासनाच्या निदर्शनास आलेले आहे.

२. शासकीय कार्यालयामधील भ्रष्टाचाराचे निर्मूलन करण्यांसदर्भातील शासनाच्या सध्याच्या सर्वसाधारण धोरणांचा विचार करता, शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक सीडीआर-२०७२/६८६/डी-१, दि.१४ मार्च, १९७२ मध्ये नमूद केलेल्या सूचना पुन्हा सर्व विभागप्रमुखांच्या निदर्शनास आणून देणे आवश्यक झाले आहे. त्यानुसार शासकीय सेवकाची संशयास्पद सचोटी ठरविण्यासाठी पुढीलप्रमाणे निकष विचारात घेऊन विभाग प्रमुखांनी यादी तयार करावी :-

(अ) ज्या अधिकाऱ्यांविरुद्ध सापळाप्रकरणी कारवाई झाली आहे,

(ब) अपसंपदेप्रकरणी ज्या अधिकाऱ्यांविरुद्ध गुन्हा दाखल झालाआहे,

(क) ज्या अधिकाऱ्यांचे चारित्र्य संशयास्पद आहे, असे विभागप्रमुखांच्या लक्षात आले आहे व याबाबतीत सदर अधिकाऱ्याचे चारित्र्य संशयास्पद आहे हे स्पष्ट करणाऱ्या ठोस घटना/वर्तन उपलब्ध आहेत. अशा अधिकाऱ्यांच्या गोपनीय अहवालामध्ये त्या अधिकाऱ्यांची सचोटी संशयास्पद असे नमूद करण्यात यावे व त्यासाठी ठोस कारणमीमांसा देण्यात यावी. तसेच, या अधिकाऱ्यांची नावे संशयास्पद सचोटीच्या यादीमध्ये समाविष्ट करण्यात यावीत.

(कृ.मा.प...

३. विभागप्रमुखांनी वरीलप्रमाणे यादी तयार केल्यानंतर ती ॲन्टी करप्शन ब्युरोस पाठवावी. ॲन्टी करप्शन ब्युरो आवश्यकतेनुसार या अधिकाऱ्यांबाबत गुप्त चौकशी करुन त्यांचा अहवाल संबंधित प्रशासकीय विभागास सादर करतील. संबंधित प्रशासकीय विभागाने ही यादी अंतिम करुन त्यास शासनाची मान्यता प्राप्त करुन घ्यावी. अशा प्रकारे विभागप्रमुख, संबंधित प्रशासकीय विभाग व ॲन्टी करप्शन ब्युरो यांच्या सहमतीने ही यादी तयार करावी. तयार करण्यात आलेली अशी यादी तीन वर्षाकरिता प्रभावी राहील व दरवर्षी जुलै महिन्यामध्ये या यादीचे पुनर्विलोकन करण्यात येईल.

४. सदर यादीचा वापर पदोन्नती, महत्त्वाच्या पदांवर नियुक्ती, पारपत्र देणे, केंद्रीय नियुक्ती, परदेश प्रशिक्षण, विविध प्रकारचे मेडल्स व गौरव पुरस्कार देताना करण्यात यावा.

५. सर्व मंत्रालयीन विभाग व त्यांच्या नियंत्रणाखालील विभागप्रमुखांनी वरील सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्याची दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(भि. रा. वाळवे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव,
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
मुख्य सचिव/सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
महासंचालक, लाचलुचपत प्रतिबंधक विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक,
*प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई,
*प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई,
*प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
*सचिव, महाराष्ट्र विधानसभा सचिवालय, मुंबई,
*सचिव, महाराष्ट्र विधानपरिषद सचिवालय, मुंबई,
*सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*आयुक्त राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील विभाग प्रमुख/कार्यालय प्रमुख,
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
निवड नस्ती.

----

* पत्राने

राज्य मुख्य माहिती आयुक्त व राज्य माहिती आयुक्त या पदनामांचा उल्लेख योग्य त-हेने <u>करण्याबाबत</u>

महाराष्ट्र शासन,
सामान्य प्रशासन विभाग,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
शासन परिपत्रक क्रमांक - रामाआ २००९/१२३८/प्र.क्र.५४१/सहा,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - ९/११/२०११.

<u>परिपत्रक :-</u>

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम १५(१) अन्वये महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग गठित करण्यात आलेला आहे. या अधिनियमाच्या कलम १५(२) नुसार राज्य माहिती आयोगावर एक मुख्य माहिती आयुवत आणि आवश्यक असतील त्याप्रमाणे, दहापेक्षा अधिक नसतील इतके राज्य माहिती आयुवत नेमण्याची तरतूद आहे. कलम १५(७) नुसार राज्य माहिती आयोगास, राज्य शासनाच्या पूर्व मान्यतेने राज्यात अन्य ठिकाणी कार्यालये स्थापन करण्याची शक्ती प्रदान करण्यात आली आहे. आयोगाच्या प्रस्तावानुसार शासनाने राज्यात विविध ठिकाणी आयोगाची कार्यालये स्थापन केली आहेत. सर्वसामान्य जनतेच्या सोयीसाठी राज्य शासनाने महसूल विभागनिहाय आयोगाची कायालये स्थापन केली आहेत. तर मुंबई येथील कामाचा व्याप लक्षात घेवून बृहन्मुंबई क्षेत्राकरिता स्वतंत्र कार्यालय स्थापन करण्यात आले आहे.

२. सद्यस्थितीत राज्य मुख्य माहिती आयुवत मुंबई व राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई, कोकण विभाग (नवी मुंबई), पुणे, औरंगाबाद, नाशिक, नागपूर व अमरावती यांची कार्यालये अस्तित्वात आहेत. राज्य मुख्य माहिती आयुक्त व राज्य माहिती आयुक्त यांनी शासनाच्या असे निदर्शनास आणून दिले आहे की,

"राज्य माहिती आयुक्त" या पदनामाचा उल्लेख शासकीय पत्रव्यवहारात ब-याच वेळा "विभागीय आयुक्त " असा करण्यात येतो.

३. " राज्य माहिती आयुक्त " व " विभागीय आयुक्त " ही पदनामे पूर्णत: भिन्न असल्याने यापुढे या पदनामांचा राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, मुंबई व राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई,नवी मुंबई, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, नागपूर व अमरावती असा उल्लेख करण्याबाबत आपल्या विभागास व विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभागीय कार्यालयांना , सार्वजनिक प्राधिकरणांना कळविण्यात यावे.

हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या wwwmaharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१११२०३१६२०००००१ आसा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सि.मं.इनामदार)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
मा.मुख्यमंत्री/ मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/ सचिव
सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
राज्य मुख्य माहिती आयुक्त, राज्य माहिती आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
राज्य माहिती आयुक्त, बृहन्मुंबई शहर / कोकण विभाग / पुणे विभाग / औरंगाबाद विभाग / नागपूर विभाग / अमरावती विभाग
सर्व अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव /सचिव, मंत्रालय, मुंबई
प्रबंधक, मूळ न्याय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई
प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपलोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
सर्व मंत्रालयीन विभाग
सर्व विभागीय आयुक्त
सर्व जिल्हाधिकारी
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा
शासनाच्या नियंत्रणाखालील सर्व मंडळे / महामंडळे व शासनाचे सर्व सार्वजनिक उपक्रम सर्व महानगरपालिका / नगरपालिका / नगरपरिषदा
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने
निवडनस्ती कार्यासन -सहा

एच-२२७६ -१३।.
D:\MILINDG.R. regarding Sumptury allowance.lwp

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ करिताच्या बोधचिन्हा (LOGO) बाबत

महाराष्ट्र शासन,
सामान्य प्रशासन विभाग,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
शासन परिपत्रक क्रमांक - केमाअ २०११ /४०८/प्र.क्र.२२९/११/सहा,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - २२/११/२०११.

परिपत्रक :-

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ करिता केंद्र शासनाने " बोधचिन्ह " (LOGO) तयार केलेले आहे (सोबत झेरॉक्स प्रत जोडली आहे) हे बोधचिन्ह सर्व शासकीय कार्यालयात/ सार्वजनिक प्राधिकरणात जेथे कार्यालयीन टपाल स्वीकारले जाते तेथे ठळकपणे दृष्टीपथास पडेल अशा ठिकाणी प्रदर्शित करावयाचे आहे तसेच ते शासनाच्या सर्व प्रकारच्या लेखन सामुग्रीवर प्रादेशिक मराठी भाषेत छापून घेणे आवश्यक आहे.

२. माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या बोधचिन्हाचा (LOGO) वापर कसा करावा याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना केंद्रशासनाच्या www. rtigateway.org.in हया संकेतस्थळावर तसेच सामान्य प्रशासन विभागाच्या gad.maharashtra.gov.in हया संकेतस्थळावरही उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या आहेत.

३. सर्व मंत्रालयीन विभागांना विनंती करण्यात येते की, मंत्रालयीन विभागामध्ये तसेच त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व कार्यालयांच्या व संबंधित सार्वजनिक प्राधिकरणांच्या ठिकाणी हे बोधचिन्ह प्रदर्शित करण्याबाबत तसेच सर्व शासकीय सामुग्रीवरही छापून घेण्याबाबत सूचना देण्यात याव्यात. याची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करुन अनुपालन अहवाल या विभागास तात्काळ सादर करण्यात यावा.

४. हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या wwwmaharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०१११२२१११४१४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदकुमार जंत्रे)
सचिव (प्र.सु.व र.व का.)

प्रति,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई

मा.मुख्यमंत्री/ मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/ सचिव
सर्व मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
मा. मुख्य सचिव यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई
सर्व जिल्हाधिकारी
सर्व अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव /सचिव, मंत्रालय, मुंबई
व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय, चर्नीरोड, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद, पुणे
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१ महाराष्ट्र , मुंबई
महालेखापाल (लेखा परिक्षा-१, महाराष्ट्र, मुंबई
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
निवडनस्ती कार्यासन -सहा

सूचना का
अधिकार

संशयास्पद सचोटी असलेल्या अधिकाऱ्यांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी अपर मुख्य सचिव(दक्षता) अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक सीडीआर-१००५/प्र.क्र.१/०५/११
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- २४ जुलै,२००७

शासन निर्णय :-

शासकीय कार्यालयातील भ्रष्टाचाराचे निमूर्लन करण्यासंदर्भातील शासनाच्या सध्याच्या सर्वसाधारण धोरणाचा विचार करता शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.सीडीआर-१००५/प्र.क्र.१/०५/११, दिनांक ३० ऑक्टोबर,२००६ नुसार शासकीय सेवकांची संशयास्पद सचोटी ठरविण्यासाठी निकष निश्चित करण्यात आलेले आहेत. संशयास्पद सचोटी असलेल्या अधिकाऱ्यांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी मंत्रालय पातळीवर अपर मुख्य सचिव (सेवा) यांच्याकडे अपर मुख्य सचिव (दक्षता) या पदाचे काम सोपविण्यात येत आहे. सदर पदाची कर्तव्ये खालीलप्रमाणे आहेत :-

१) सर्व प्रशासकीय विभाग संशयास्पद स्वरुपाच्या कोणत्याही धारिका व कागदपत्रे अपर मुख्य सचिव (दक्षता) यांना सादर करतील.

२) शासन परिपत्रक, दिनांक ३० ऑक्टोबर,२००६ नुसार प्रशासकीय विभागाकडून प्राप्त झालेल्या प्रकरणी उचित निर्णय घेऊन थेट मुख्य सचिव व मा.मुख्यमंत्री महोदयांना आपला अहवाल सादर करतील.

३) सर्व विभागाच्या दक्षता प्रकरणामध्ये तसेच अंतर्गत (दक्षता) यंत्रणामध्ये समन्वय राखण्याचे कामावर नियंत्रण ठेवतील.

२. सर्व मंत्रालयीन विभाग व त्यांच्या नियंत्रणाखालील विभाग प्रमुख यांनी वरील सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००७०७२४१३४६१३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(जॉनी जोसेफ)
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव,
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,

(कृ.मा.प...

उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
महासंचालक, लाचलुचपत प्रतिबंधक विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक,
*प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई,
*प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई,
*प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
*सचिव, महाराष्ट्र विधानसभा सचिवालय, मुंबई,
*सचिव, महाराष्ट्र विधानपरिषद सचिवालय, मुंबई,
*सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
*आयुक्त राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील विभाग प्रमुख/कार्यालय प्रमुख,
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
निवड नस्ती.

----

* पत्राने